

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy órára 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy órára 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-basdos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, május 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Vergődés.
- Hatvanhetesek fuziója.
- Az ország ipariskoláinak művezetői Aradon.
- Szintársulatok a vesztőhelyért.
- A kétmillió hagyatéka.
- A debreceni Kossuth-szobor aradi tervezője.
- Lueger Magyarországon.
- Öngyilkos menyasszony.
- Házasságtörő férj.
- A szabadkai bérnyilkosság.
- Keleti Juliska boszúja.
- Vihar egy aradi átirat körül.
- Tárca: Egy huron.

Vergődés.

Arad, május 27.

(*) Majdnem másfél évtizeddel ezelőtt használta Taaffe gróf osztrák miniszterelnök a bécsi parlamentben az azóta a parlamentáris életben polgárjogot nyert „fortwursteln” szót először, mely annyit jelent, mint tovább vergődni. Ez a bécsi szó legáltalában jellemezte az osztrák belpolitikai viszonyokat. A pártviszály akkor olyan volt és azóta is olyan maradt, hogy a helyzet akut kormányválsággá vált, mely alatt az állami szükségleteket csakis folytonos új meg új paktumok és kompromisszumok alapján lehetett úgy-ahogy elintézni, minden nagyobb alkotást pedig a pártviszályok akadályozták meg. Most körülbelül ugyanolyan helyzetbe került a magyar poli-

tika, a különbség legföljebb az, hogy nem annyira pártközi viszályok akasztják meg a produktív munkát, hanem míg előbb a kisebbség obstrukciója tette lehetetlenné a többség parlamentáris érvényesülését, most, mikor a többség hivatottságát tagadó kisebbség többségre jutott, ez a korona álláspontjával találja szemben magát.

Kormányválságban vagyunk, a kibontakozás azonban késik, sőt minden jel arra mutat, hogy legalább a korona részéről nem is fektetnek súlyt annak gyors elintézésére. A régi osztrák, Bécsben bevált taktika felülkerekedett, a válság elposványosítása, elhúzása addig, míg az államszükséglet elhalaszthatatlan elintézése a feleket egy kompromisszumra kényszeríti, — melynek alapján aztán ideig-óráig továbbvergődik a kormányzat. Tehát a „fortwursteln” — ugylátszik — nálunk is meg fog honosulni. Bécsi felfogás szerint semmi kényszerűség sincs a válságból való gyors kibontakozásra. Bécsben a magyar országgyűlésnek csak két feladatát tartják egyáltalán fontosnak: a költségvetés és az ujoncok megszavazását.

Pénz és katona, ez a kettő kell nekik, ha ezt megkapta, mit sem törődik Bécs más feladatokkal, legyenek azok Magyarországra nézve bármily életfontosságú kérdések. És eb-

ből a szempontból nyugodtan nézik a válság elhúzódását. A költségvetés elvan intézve, ezzel legalább is a folyó év végéig biztosították maguknak az adók zavartalan behajtását, az ujoncozás megtörtént, jövő tavaszig tehát ezen a téren sem kell nehézségektől tartaniok.

Hogy a válságos helyzet Magyarország beléletében súlyos komplikációkat idéz elő, a közigazgatást megnehezíti, a fontos állami teendőket megakasztja, melyeknek elhalasztása közgazdasági fejlődésünket nehéz krízisbe sodorhatja, mit bánják ezt Bécsben? Hogy akkor milyen irányban remélik a kibontakozást, erre utmutatónul szolgálhat a két izben nyilvánosságra hozott kibontakozási tervzet, mely azon alapszik, hogy a függetlenségi pártnak átengedik a kormányt, de csak úgy, ha lemond eddig hirdetett elveiről, mert ez a legfőbb óhaja Bécsnek, ezért terrorizálnak, erőszakoskodnak és fondorkodnak mindig. Erre vezethető vissza a német párt végrehajtó-bizottságának mai ülésén történt kirohanás is. Kimondták, hogy óvást és memorandumot juttatnak a kormányhoz, követelve az ő megkérdezésüket is a magyar válság megoldásánál. A német párt fölösleges dolgot követel, otyant, ami már eddig is rég megvolt.

Egy huron.

— Irónó a saját könyvéről. —

A villamosra vártam s egy csomó szegény ember a tavaszi sarat tisztogatta a kocsiuton.

Többnyire vidékről ideszakadt fáradt, kehes, göthös vén paraszt, a járdáig lekopott talpu csizmában, melynek inkább csak szára volt már, mint feje. Moeskes, zsiros, pitykés lajbli és mándli volt rajtuk, oldalukon szeredás és szemükön már az öregség fakó, zavaros pókhálója.

Szeretem a szegény embert, minden ember között legjobban a szegényt és azon gondolkodtam, míg nézegettem őket: ha gazdag volnék, szép tiszta abroszszal beterítették egy asztalt s ezeket az öreg sárkaparókat leültetném melléje és jó meleg vacsorát adatnék nekik egy-egy meszely borral s ezt minden sár-tisztogatáskor elkövetném velük.

Amint így álmodozom az öreg parasztoért, egy ragyogó grófi fogat robog el az uton. A sárkaparók utána néznek, egyik-másik csettint a nyelvvel, egy zsiros haju, kifordított báránypőp sárga káromkodik egy paraszt imádságot s valamelyik, nem messze tőlem, a kocsi után bámulva így szól a társához:

— Ezért él az ember! Hogy az urak kocsija előtt a sarat tisztogassa...

Ránéztem az öregre. Kehesebb, kajlább, fáradtabb és rongyosabb volt a többinél is.

Tetszett nekem ez az utszéli filozófia s magamban így feleltem reá:

— Szervusz, öreg bajtárs! Te ezért, más egyebért él. Kicsit jobban, mint te, de végeredményképen mindnyájan azért, hogy a másik embert szolgáljuk. Te sarat kaparsz másért, én irok másért. Mert másért élünk, de olykor önmagunknak. Én másért irom novelláimat, regényeimet: az olvasóért, de azért — saját magamnak irom...

S minthogy saját magamnak irom, talán megszereztem magamnak a jogot ahhoz, hogy új könyvemről: A una corda című könyvemről magam beszélhessek...

Ami így, nyilvánosan, nem igen szokás. Csakhogy én a szokásoknak nem igen vagyok slepphordozója. Ugy élek, hogy nem ártok senkinek, nem kenegetek senkit mézzel, hogy azután ráengedjem a darazsat és legyet, zöldcsütörtöki pápa sem vagyok, hogy olyan lábakat mosogatóknak, melyeket utálok, — hát a magam bőrével magam rendelkezem.

Még az irodalmi piacon is, hova kiállok a magam portékájával, a fehérfeódes könyvemmel, s a piaci vásárlóknak én magam dicserem föl a portékámat, vagy én magam cibálom meg, — ahogy tetszik. Hisz az én könyvem. Én szeretem legjobban, vagy én gyűlölöm legjobban, hisz a saját lelkemnek, véremnek, agyamnak képmása a könyvem, én ismerem legjobban hibáit, erényeit, s ha jönne is egy brutá-

lis percem, nekem, vagy akármilyen írónak, megtagadnánk, megtagadjuk szellemi szülöttünket, a könyvünket; a megtagadás csak szó és nem törvény, nem igaz és nem lehet igaz soha sem.

A könyv, amit irtam, enyém, amíg élek, s enyém, ha meghaltam is. Másokért irtam, de magamnak. Ha gazdag asszony volnék, másokért se írnam és nem nyomtatnék a könyvemből csak egy példányt és soha többet. Csak magamért, csak magamnak.

Shokás-e, nem-e, illik-e nem-e? — én szeretem, ragaszkodó, szomorú szerelemmel szeretem írásaimat. Ugy szeretem, mint valami élő embert, a gyerekeimet vagy a kedvesemet szeretném.

Tudom, ez a kis különös hiszterija, de talán a hiszterianak egy nemesebb megnyilatkozása s egy magános asszonyi életnek természetes következtése.

Az emberek társaságától elszoktam, igényeim, kényes érzékenységem, mint valami kőfal áll közöttem s az emberek között. Szinte azt hiszem, ez a kőfal régebben áll, mint a mióta élek, hogy előttem lett, mert úgy emlékszem vissza már kora gyerekségemre, hogy mindig egyedül szerettem lenni a fantáziámmal. Később — az írói álmaimmal. Melyek — szegényen, nem szegényen, — ma sem maradtak még el tőlem...

Nem könnyű szívvel, sőt egy könnyvel pillámon vallom meg: elmúlt az első ifjúságom, talán el is fáradtam, talán ki is ábrán-

Az ország ipariskoláinak művezetői Aradon.

Kétnapos tanácskozás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 27.

Az ország iparosainak ezine-java, az állami ipariskolák művezetői, Millig Mátyásnak, az aradi ipariskola köztiszteletben álló művezetőjének kezdeményezésére és agitálása folytán, folyó hó 30. és 31-én pünkösd két napját Aradon töltik. A magyar ipar érdeke elsősorban az, ami ezt az összejevetelt szükségessé tette. Hazánk kulturiparának megteremtői ugyanis az ipariskolák, amelyeknek éltető organumai a lelkes, iparos művezetők. Hogy ennek a nagy, országos érdekű feladatnak menél nagyobb tudással és szakértelemmel felelhessenek meg céljuk, hogy egyesülve ismeretüket gyarapíthassák, látókörüket kibővíthessék és a nehéz munkában egymás támaszai legyenek. Az országnak ugyyszólván valamennyi ipariskolája képviselve lesz ezen az összejevetelen, amely az ipariskolák művezetőinek első ilyen irányu mozgalma.

Az összejevetelnek folyó hó 30-án tartandó társasvacsorájára Maresch Gyula és Bauer Gyula üzleteiben az érdeklődő polgárság részére aláírási iva vannak. Az érkező vendégek körülbelül 80-an lesznek.

A két napos gyűlés programja a következő:

Folyó hó 29-én este ismerkedés a 888 vendéglő külön termében. — 30-án (első nap): 1. Gyülekezés reggel 8 órakor az állami ipariskola 3. számú termében. 2. Bemutakozás és tisztelgés Nesnera Aladár főigazgatónál. 3. Az aradi ipariskola megtekintése. 4. Az aradi 13 vértanu szobrának megkoszorúzása. 5. Az 1848—49. szabadságharcí ereklyemúzeum megtekintése. 6. Zarándoklás a vesztőhelyre és az emlékoszlop megkoszorúzása. Fél 2 órakor közös ebéd a Millenium vendéglőben, étlap szerint. — D. u. 3 és fél órakor a Millenium vendéglő külön termében: Az egybegyűlt tagokat üdvözi és az összejevetel célját ismerteti Millig Mátyás. Az értekezlet elnökének és jegyzőjének a megválasztása. A legközelebbi értekezlet idejének és helyének a megállapítása, esetleg az ipariskolai művezetők egyesületének a megalakítása. Indítványok. Társasvacsora 8 órakor a Millenium külön termében. Egy teríték 3 kor. — 31-én (második nap): Reggel 6 órakor indulás a vonattal Mezöhegyesre. Itt a

mintagazdaság, gazdasági gépek és eszközök megtekintése. Ennek elmaradása esetén kirándulás Világosra és itt a történelmi emlékek megtekintése. Indulás a hegyaljai motorral reggel 6 órakor. Este bucsuzás.

Szintársulatok a vesztőhelyért.

Az első ünnepség programja. — Folyik a jegyvásárlás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 27

Ma egész nap folyt a jegyvásárlás Weisz Leó könyvkereskedésében. Különösen a déli órákban keltek el nagyszámban a Cigánybáró szombati előadásának jegyei és egyben száznál több előjegyzés történt a nagyváradi szintársulat szerdai előadására. Ez a nagyfokú érdeklődés kétségtelenül biztosítja a két előadás erkölcsi és anyagi sikerét és remélhető, hogy nagy összeg jut a vesztőhely alap javára. A szombati előadásra ma a következők váltották meg jegyeiket:

Czárán Márton, Hehs Vilmos, Purgly János, Baross Zsigmond dr., Neuman Károly, Mandl Vilmos dr., dr. Singer Jánosné, Zerkovitz Rudolf, Medveczky Zsigmond, Nacht Viktor, Kristyóry János, Krausz Gyula dr., Tenner László, Pölzl Miksa, Weisz és Rosenberg, Friedman Ede, Brück Soma, Hacker Jenő, Sugár József, Szabados Árpád, Vig József, Barna Pál, Bauer Géza, Kocsárd János, Stein József (Pankota), Ungár Armin, Kovács Gusztáv, Kondor Jenő, Dongó János, Engel Miksa, Grünwald Jenő, Fuchs Károly (Temesvár), Fuchs József (Temesvár), Breitner Henrik (Vinga), Veres Lajos (Makó), Rajesányi József (Makó), Beer Mór (Szabadhely), Klein B. Vilmos, Weininger Zsigmond, Münz Márton, Huszár Lajos, Dávid Jakab, Valkányi Rezső, Klein Jenő, Fischer Lajos, Pázdly Károly, Blum József.

A felsoroltakon kívül még huszonnégyen vásároltak jegyeket, a legtöbben egynél többet és ilyképen a mai nap eredménye csak fokozza a sikerbe vetett bizalmat, miután ma 189 jegy kelt el, az elsőrendű helyeken. Azok, akik jobb helyet akarnak kapni, jól teszik, ha sietnek a jegyváltással, mert páholy már csak hat, elsőrendű hely pedig csupán huszonkilenc áll a közönség rendelkezésére.

Az előkészítő bizottság ma küldte el Mariházy Miklósnak az utazási jegyeket, amelyeket Varjassy Lajos polgármester, az előkészítő bizottság elnöke vett át személyesen Fábry Sándor dr.-tól, az Acev. vezérigazgatójától. A

kecskeméti szintársulat ideérkezésének programja a következő:

Mariházy Miklós, Mariházy Turchányi Olga és Gulyás Menyhért rendező pénteken délután, a társulat első csoportja szombaton délután 3 óra 22 perckor, második csoportja pedig, amelyben az elsőrendű tagok vannak, a 3 óra 50 perckor érkező gyorsmotorral jönnek Aradra. Miután a társulat két csoportban érkezik, a vasutnál formális üdvözlés nem lesz. A fogadó-bizottság Kovács Vince elnökkel a vasutról a Fehér Kereszt és a Központi Szállodákba kalauzolja a szintársulat tagjait.

Fél öt órakor a társulat Mariházy Miklós szinigazgató vezetése alatt a Szabadságtérre vonul, ahol megkoszorúzza a Szabadságszobrot. A koszorút Mariházy Miklós helyezi el beszéd kíséretében. Ezután az egész személyzet a kecskeméti színház zenekarának kísérete mellett elénekli a Himnuszt. A megkoszorúzási aktus után következik a kecskeméti szintársulat üdvözlése.

A Szabadságtérrel a társulat a színházhoz vonul, ahol rövid próba lesz a Cigánybáróból, miután a társulatnak meg kell ismernie a színpadot. Az előadás este nyolc órakor kezdődik. Az ünnepséget a kecskeméti színház zenekara nyitja meg a „Bánk-Bán” nyitányával. Ezután Mariházy Miklós szinigazgató a függöny elé lép és a közönséghez rövid előszót intéz, amelynek elhangzása után kezdetét veszi az előadás.

Előadás után az előkészítő bizottság Mariházy Miklós, M.-Turchányi Olga és a társulat tagjainak tiszteletére társasvacsorát rendez a Központi-szálló éttermében. A társasvacsorán a bizottság szívesen látja a közönséget is. Egy teríték ára öt korona. A vacsorára előjegyzéseket Hoványi Kornél, az előkészítő-bizottság és Lits Antal, a fogadó-bizottság titkárai fogadnak el, az Arad és Vidéke, illetve a Függetlenség szerkesztőségében. A társulat vasárnap reggel utazik vissza Makóra.

A Cigánybáró díszletei már ma Aradra érkeztek. A nyári színházban már dolgoznak a villamlámpák felszerelésén és megkezdődött a nagy takarítás, amelylyel holnap estig elkészülnek.

Megemlítjük végül, hogy a színiügyi bizottság, tekintettel a hazafias célra, az előadásokon nem veszi igénybe páholyát és így ez is a közönség rendelkezésére áll.

TANÜGY.

(—) A női kereskedelmi tanfolyam záróvizsgálója. A kereskedelemügyi miniszter Varjassy Lajos dr. kereskedelmi és iparkamarai titkárt kinevezte miniszteri biztossá az aradi női kereskedelmi tanfolyam folyó tanévi záró és javító vizsgálatára.

dultam az álmokból, de egy kis zug a lelkemben megmaradt a régi ifjúságban: a művészi álmaim.

Az én művészi álmaim? . . . Senkise úgy értse, hogy ambíciók, hiúság, karriér láncolata. Ha ez lenne, jobb lenne. Csak hogy annak az embernek, kinek egy kis látás adatott, keservesen meg kell fizetnie. Nekem is megadatott látnom, mi az életben: a hiúság, az ambíció, a karriér, hogy mi az ember élete, hogy miért élünk — s megfizettem. Az emberi és asszonyi boldogsággal. És mégis, ha elülről kellene kezdeni az életet, nem választanám a boldog vakságot, melyben az emberek milliói élnek. Aki lát, boldogtalan lesz, különösen, ha asszony lát; de legalább látott, szendvedett, sirt, talán többször másokért, mint magáért s egy fél fejjel magasabb lett azoknál az embereknél akik a hiúság, nagyravágyás és pénz szolgálatában állanak.

Nem szolgáltam soha senkit, semmit, csak az álmaimat. Igaz, ebből is keveset értem el. Csak asszony vagyok s az álmaimat nem tudtam és körülbelül nem is tudom soha megvalósítani. A nagyszerű, a szép, művészi álmaimat, melyeket, ha megírtam, csak törpe árnyékaik lettek az én óriás, az én nagyszerű, az én izzó erejű alakjaimnak, meséimnek, melyeket nem tudtam és nem tudok úgy megírni, ahogy megálmodtam őket. Nem tudom . . . S az ol-

vasó kezébe veszi a könyvet, de nem tud, nem lát semmit. Nem tudja, a csalódásnak mennyi könnyét, a kétségbeesésnek mennyi fájdalmát tartja kezében; nem tudja, hogy írója az elismerésre szomorú s a gáncsra keserű mosolylyal felel. Nem tudja, hogy írója nincs megelégedve soha magával, nem tudja, hogy sir, reszket és jajgat magában, mikor gyönyörű témái, alakjai elsiklanak előle, mint a napsütötte gyík, amit nem tud megfogni, ami szétfolyik előtte, ha hozzáér, mint a folyó arany és elpárolg előle, mint a gyémántporos levegő.

Ilyen szomorú gyöttrődés az olyan íróélete, aki szenvedélyes szerelemmel csügg művészi álmain, de ismeri, érzi a maga gyöngeségét, mely a teremtnél szegényesen megköti őt.

S nézem a hiu bolondokat, akik mellüket verve teleordítják a világot vérszegény, koldus alkotásukkal: ide nézzetek, micsoda derék legény vagyok én! Isten látja lelkemet, nem irigylem, még csak meg se vetem őket, akik tudtukon kívül, boldog vakságban csalódnak önmagukban.

Én tiszta öntudattal csalódom. S a Zeuszaimból, Achilleseimből, Vénuszaimból átförmálódott törpe földi emberek, mint az anyának a maga csenevész gyereke, talán az Isteneknél és hősöknél is kedvesebbé lesznek előttem. S talán ezt a fájdalmas szeretetet érzi meg a magam közönsége, amikor egy olyan

csöndes írónak, mint én vagyok, szeretettel fogadja munkáit.

Egy ismeretlenül jött, csöndes asszony vagyok, aki úgy áll ebben a csinadrattás világban, mint egy szál árva akác a pusztában. Akár villám sújtana, akár emberi kéz vágna ki, egy baráti kéz sem jönne segítségemre. Az én könyveimről nem írnak, amelyik lap ir, azért ir, hogy végighúzzon rajtam. Teheti, nem jajdulok fel s nem ígérem, hogy igyekszem megjavulni.

Es mégis van közönségem. Ami talán nem is annyira az én érdemem, mint inkább a közönségé. Aki tud már a maga lábán is járni és tud nagyítóüveg nélkül is nézni.

Az én kritikussom: a közönség. Más kritikussom nincs. Igaz, az egész magyar irodalomnak nincs kritikusa. Irodalmunk van, de kritikussunk nincs. Egy szál sincs. Csak barátaink, szolgálk vagy ellenségeik vannak a magyar írónak, de kritikussuk nincs.

Ha a magam kritikusa magam akarok lenni, ott kell kezdenem, hogy ennek az új kötetemnek kellene tulajdonképpen a legelső könyvemnek lennie, minthogy a legnagyobb írótól a legkisebb íróig, pályájukat a tárcanovellás kötetekkel szokták megkezdeni.

Sajnálom, hogy a magam pályája is nem ezzel a kötetel kezdődött meg. Ezt tartom a legsikerültebb könyvemnek, de viszont, ha az író munkáiban kell, (mint ahogy kell is, de

LUEGER MAGYARORSZÁGON.

A bécsi polgármester rólunk.

Távirati tudósítás.

Arad, május 27.

Az egész zenevilág ünnepli most Haydn József nagy zeneköltő halálának századik évfordulóját. Haydnt, aki tudvalevőleg hosszú éveket töltött Magyarországon, Kismartonban temették el az Eszterházy hercegi család. A mostani jubileum alkalmából nagy ünnepség volt ma Kismartonban. Az ünnepségen több zeneegyesület vett részt, de különös érdekessége az volt, hogy megjelent ott Lueger Károly bécsi polgármester és érdekes nyilatkozatokat tett a magyarokról.

A kismartoni ünnepségről ezeket táviratozzák:

Rendkívül diszes ünnepség volt Kismartonban Haydn emlékére. Az ünnepség első része a sirnál volt. Megjelent itt Lueger polgármester és koszorut tett a sirra. A bécsi polgármester e beszéddel helyezte el a koszorut:

— Büszkeséggel teszem le Bécs császári és királyi fő- s székváros koszoruját Haydn sirjára. Hódolattal emlékszem meg a lángelkű zeneszerzőről, az osztrák néphimnusz költőjéről, kinek emlékét most a művelt nemzetek összegyűlt képviselői ünneplik. *Éljen a császár, éljen a birodalom, éljen a művészet!*

E szavak után, melyeket természetesen németül mondott el Lueger, az ünneplő közönség az Eszterházy kastély dísztermébe vonult, ahol művészi hangverseny volt Haydn műveiből. Ezután ezer terítékes lakomát adott a herceg. A lakoma alatt egy újságíró beszélgetett Luegerrel, aki ezeket mondta:

— Régen nem voltam már Magyarországon. Utoljára akkor jártam itt, mikor Pozsonyban azok a diákok megkergettek. Lehetek vagy négyszázán és nekem egy templomba kellett menekülnöm, ahonnan a rendőrség mentett ki. Azóta voltam egyszer a Lajta-hegység környékén. Irtózatos por volt ott. Olyan voltam akkor, mint egy „molnár“ . . .

Ezt a szót magyarul mondta Lueger és mosolyogva hozzátette:

— Látja, tudok magyarul is beszélni! Máskor — folytatta — nem voltam itt, nehogy

ritkán van úgy), hogy emelkedés legyen, akkor nekem tulságos csüggedésre még nincs sok okom.

Tíz esztendeje írok, de komoly munkában hét esztendőm telt el, az a hét esztendő, amióta a Pesti Hirlapba dolgozom. Ami lettem, itt lettem. Nem voltam csodagyerek, lassan fejlődtem és lassan találtam meg önmagam. Ha ugyan megtaláltam már. Ki tudja? . . . Ebben a kötetemben ugyan látom már magamat, ha nem is úgy, ahogy szeretném.

De benne vagyok s ezért szeretem legjobban ezt a kötetemet s azért beszélek én magam róla. Nem nyegleség okából. Csak azért: mert szeretem ezt a könyvemet, mindegyik között legjobban szeretem, az egységes hangja, a melanchóliája, a csöndes, őszinte bánata miatt. És a legelső ember, aki e kötethez nyúl: én akartam lenni.

Ismétlem, ha gazdag asszony volnék, legalább ezt az egy könyvemet nyomtatnám egyetlen egy példányban, csak a magam számára. Az asszonyi életnek szomorú, csöndes drámái rejtőzködnek a nyugodt sorok között. Mindent láttam, amit a fehér födeles könyv elmond az olvasónak, akinek nyugodtan teszem le kezébe könyvemet. Szigorú kritikus vagyok magamnak, de azért nem szerénykedem. Így mult el az ifjuság . . . — Az igaziak . . . — Augusztus — novelláimért megérdemlek önmagamtól egy szál rózsát.

Lux Terka.

megint megkergeessenek. Nagy meglepetésemre szolgál, hogy most csendőroket rendeltek ki Bécs város polgármesterének védelmére.

— A magyar vendégszeretet — szólt közbe az újságíró — ezt feleslegessé tette.

— Igen, mondotta végül Lueger — a magyarokat mindig korrekt embereknek ismertem.

A bécsi polgármester délután automobilon utazott vissza az osztrák fővárosba.

Hatvanhetesek fuziója.

A kormányválság.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 27.

A politika mai hireinek legnagyobb része a magyar kormány állítólagos kibontakozási tervéről szól. Bécsi források javában vitatják az egyes részleteket, de a magyar politikai körökben, különösen a függetlenségi pártban tiltakoznak a hosszú lejáratu kiegyezés és a bankszabadalom meghosszabbítása ellen.

A kibontakozási programról szóló híreket alább részletesen közöljük, itt még egy éjjel érkezett és nagyjelentőségűnek tetsző mozzanatról adunk tudósítást. A P. L. holnapi száma ugyanis, mint fővárosi tudósítónk jelenti, feltűnő helyen a *hatvanhetes pártok készülő tömörüléséről ad hirt.* Az említett lap mintegy intelmet intéz a függetlenségi párthoz, hogy mérsékelje követeléseit, mert legilletékesebb körökben már régóta azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy a függetlenségi párttal szemben keresztülvigyék az összes 67-es pártok fuzióját, amely fuzióból a volt szabadelvű párt egyes tagjai sem hiányoznának és amelytől maga Tisza István gróf sem állana távol. A hír szerint a 67-es fuziót a képviselőház feloszlata és új választások követnék.

Mai hireink ezek:

Wekerle programja.

A bécsi N. Fr. Pr. mai számában ezeket írja: Az a kibontakozási tervet, melyet a magyar miniszterelnök az itteni illetékes körök elé terjesztett, még az előtérben áll s lehető tanácskozások alapja. A közbeeső vámkok dolgában azokat az elveket, melyek most is érvényben vannak a fogyasztási adónál, más cikkekre is alkalmazni lehet és ezzel elérnék a volt gazdasági és állampénzügyi szempontot. A bankkérdésben a bankszabadalom meghosszabbítására s a készfizetések felvételére meg lehet szüntetni a nehézségeket. A katonai kérdésekben is tartós békét kell teremteni becsületes kompromisszummal.

Ugyancsak Bécsből ezeket írják e programra vonatkozólag:

Tervezetét, amelylyel a miniszterelnök a kibontakozást reméli, a legutóbbi minisztertanácsban mutatta be Wekerle miniszterelnök s valamennyi miniszter jóváhagyását megszerezte hozzá. A Kossuth Ferencét is. E tervezethez, mint a megegyezéshez vezető első lépéshez, szerezte meg tegnap a miniszterelnök a király jóváhagyását s bizonyos, hogy Wekerle mint homo regius tárgyalhat most már a pártok vezetőivel. Propozíciói királyi propozíciók. Az, hogy az osztrák kiegyezési bizottság tárgyal, az, hogy az osztrák kabinet tanácskozik, nem jelent semmit. Csak apró korrekturákat jelenthet. A propozíciókhoz Bienert már hozzájárult

zasi tervezethez a felség előtt kijelentése. Wekerle két uton vezet majd a tárgyalásokat. Ha tervezetéhez 67-es többséget tud szerezni, esetleg új választással, nem fog idegenkedni ettől sem. Ha meg tudja szerezni a függetlenségi pártot, úgy munkája sokkal gyorsabb és könnyebb lesz. Ugy tudják Bécsben, hogy Wekerle a függetlenségi pártnak ugynevezett mérsékeltjeitől, akik Apponyit vallják vezérüknek, egyenesen biztatást kapott a válságnak a tervezet szerint való gyors befejezésére. A csatakiáltást, amely a magyar válság berkeiből időnként felhangzik, itt nem hallják meg. De meg azzal se törődnek, hogy melyik párt kerül a kormányra. „Tot wurst!“ mondotta egy külügyminiszteri főhivatalnok. Nálunk a válság már be van fejezve. A magyaroktól függ, hogy befejezik-e ők is?

Új kormány?

A miniszterelnöknek tegnapi audienciájáról elterjedt hírek két dolog állapítható meg. Először az, hogy a király a jelenlegi kabinetet nem mentette fel állásától és másodsor, hogy Wekerle a felségnek egy kibontakozási tervet mutatott be, melynek alapján újabb tárgyalások fognak megindulni egyrészt az osztrák és magyar kormány között, másrészt pedig a miniszterelnök és a koalíciós pártok között. Ezek a tárgyalások az anyag terjedelme miatt hosszadalmasaknak ígérkeznek, úgy hogy azok esetleg hónapokat fognak igénybe venni.

Ilyen körülmények között illetékes körökben egy provizórikus kormány tervéről gondolkodnak, mely ezeket a tárgyalásokat vezesse. Éppen ezért tervbe van véve az, hogy a mostani kormány egy kis személyi változással, újra kinevezetnek, amivel egyrészt az adminisztráció menete biztosíthatnák, másrészt pedig a kormány a kellő autoritással vezethetné a végleges kibontakozásra irányuló tárgyalásokat. A király a jövő héten Kossuthot és Andrássyt audiencián fogja fogadni, hogy őket e tervnek megnyerje és továbbmaradásra bírja. Az új kormányban Günther, aki a Kuria elnökének van kiszemelve és Darányi, aki a román kereskedelmi szerződés miatt akar visszavonulni, nem foglalnának helyet.

Kossuth és Andrássy audienciája.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délelőtt felkereste Kossuth Ferencet és közölte vele, hogy a király audienciára rendelte. A kereskedelmi miniszter a jövő héten Bécsbe utazik.

Kossuthal egyidőben Bécsbe megy Andrássy Gyula gróf, az alkotmánypárt vezére is. A két miniszterrel való tanácskozás eredményétől függ, hogy a király miképpen dönt Wekerle előterjesztése dolgában. Más politikusok meghívásáról nincs szó még.

Wekerle Sándor a jövő héten ismét Bécsbe megy. Ezen a kihallgatáson fog eldőlni alighanem Wekerle tervének sorsa.

Ma délben, Wekerle Sándor után, Apponyi Albert gróf látogatta meg Kossuth Ferencet s félóraig maradt nála. Utána a kereskedelmi miniszter Justh Gyulát, később pedig Barabás Bélát és Batthyány Tivadart fogadta.

Kossuth és Justh cáfolata.

E tanácskozások után a függetlenségi párt félhivatalos közlemény útján a következő kommunikét adták ki:

Olyan kibontakozási program, mely úgy a király, mint a többség ré-

széről elfogadásra számíthatna, ez időszereint egyáltalában nincs és igen tanácsos volna, ha a sajtó nem köznél a kibontakozásra vonatkozó alaptalan híreszteléseket, melyek csak a közvélemény felizgatására és a kibontakozás nehézségeinek fokozására alkalmasak.

Justh Gyula házelnök így nyilatkozott:

— Az egész kompromisszum-híresztelés valótlan. Abszolúte egy szó sem igaz. Ugy Kossuth, mint a függetlenségi párt ellene van minden efajta megegyezésnek. Teljesen ki van zárva, hogy a közös bankszabadalmat a függetlenségi párt bármiféle ürügy alatt meghosszabbítsa. Ebben úgy a pártvezér, mint a párt egyetértenek.

Vihar egy aradi átírat körül.

Mármarosmegye közgyűlése.

Távirati tudósítás.

Arad, május 27

Viharos közgyűlése volt ma, mint Mármaroszigetről jelentik, Mármarosmegye törvényhatósági bizottságának. A közgyűlésen politikai indítványok is szerepeltek, amelyek már előzőleg is heves agitációra adtak alkalmat. Az ülés elején Perényi Zsigmond báró főispán bejelentette, hogy Veszprémmegyéjétől átírat érkezett a koalíciós pártok egyesülése érdekében.

Papp Tibor jogakadémiai igazgató elfogadásra ajánlotta.

Ezután Aradvárosnak a nemzeti bankra vonatkozó átírata került sorra. Papp József dr. a megye, Kovássy Akos a város függetlenségi pártja nevében szólottak az átírat mellett. Több felszólalás után a főispán és néhány 67-es szónok ellenezte az átírat mellett való állásfoglalást, mire nagy zavar támadt. Mikor szavazásra került a kérdés, a főispán az átírat mellett kisebbséget állapított meg, noha az ellenpárt szerint a többség az átírat ellen volt. Nagy zaj keletkezett.

— Valótlaniságot állít a főispán! Le a 67-es klikkel! — kiáltották a függetlenségiiek.

A hangulat fenyegetővé vált és már majdnem tettelegességre került a sor, mikor a főispán új szavazást rendelt el. Az új szavazásnál három szótöbbséggel Arad átíratának pártolása ellen foglaltak állást. A függetlenségi párt a szavazást érvénytelennek mondja és a főispánt erőszakoskodással vádolja.

A félhivatalos M. T. I. ezzel szemben illetékes forrásból a következőket jelenti:

Mármarosmegye mai közgyűlése szótöbbséggel elhatározta Aradváros átírata kapcsán, hogy nem ír fel az önálló bank miatt, hanem megmarad azon mult évben hozott határozata mellett, hogy bár örömmel fogad minden olyan törekvést, amely az ország gazdasági önállóságára vezet, teljes bizalommal lévén a kormány tagjai iránt, nem kívánja befolyásolni őket s ezzel megnehezíteni az annyira kívánatos kibontakozást. A szavazás felállással történt és az előírás szerint többszöri ellenpróba után állapították meg a többséget. Botrány vagy rendzavarás nem történt.

A szabadkai bérgyilkosság.

Ajánlkozó aradi ügyvéd. — Haverda Mariska életunt.

Távirati tudósítás.

Arad, május 27

A szabadkai gyilkosság ügye stagnál, s pár napig alig is történik valami érdemleges lépés ebben a rendkívül szenzációs bűnyűben, amelynek híre eljutott már az ország határain túl is. A külföldi lapok is sokat írnak már Haverda Mariskáról Jánossy Aladáról és Vojtha Antalról, s közlik az arképeiket is.

A szabadkai törvényszék tegnap terjesztette föl a bűnyű összes iratait a szegedi királyi táblához. Ez a felterjesztés azért vált szükségessé, mert Klein Pál Lipót ügyvédje, dr. Rendes Miklós budapesti ügyvéd tudvalevőleg felfolyamodással élt a vádtanácsnak Klein Pál Lipót előzetes letartóztatását helybenhagyó végzése ellen. Ehhez a felfolyamodáshoz csatolták a bűnyű összes iratait, azokat a jegyzőkönyveket is, amelyeket a vizsgálat elrendelése óta vettek fel a gyanúsítottakkal, s így a vizsgálóbírónak nem állanak akták rendelkezésére. Dr. Costán Miklós vizsgálóbíró különben még alaposabban nem is tanulmányozhatta a szenzációs bűnpör iratait, erre csak akkor lesz alkalma, amikor az iratok a határozattal együtt visszaérkeznek a szegedi királyi táblától. Ez mindenestre el fog tartani pár napig, s így semmi kilátás sincs arra, hogy addig az ideig valami érdemleges fordulat álljon be az ügyben, ha csak valamelyik gyanúsított — amire különben alig van valami kilátás — magába nem száll, mint annak idején Jánossy és vallomástételre nem jelentkezik.

Az ügyes Mariska.

A bűnyű újabb hírei ezek: A szenzációs bűnpörnek legérdekesebb szereplője Haverda Mariska s így csak természetes, hogy az ő személye iránt érdeklődik leginkább a közönség. Akik ismerik őt, tudják róla, hogy rendkívül intelligens, sokat tapasztalt, nagystilű asszony, akivel bizonyára nehéz dolga lesz a vizsgálóbírónak. Az egyes kérdésekre adott feleleteiből meglátszik, hogy nagyon vigyáz magára s egyetlen olyan szót ki nem ejt, ami ügyének ártalmára volna. Védekezése szinte bámulatba ejtette a nyomozó hatóságokat s fellépése mindig biztos. Maga Costán vizsgálóbíró is tudja már ezt s többek között így nyilatkozott róla:

— Haverda Mária rendkívül ügyesen védekezik. Különben meggyőződtem arról, hogy nem szabad vele komolyan tárgyalni, mert akkor ideges lesz. *Mig ha tréfás modorban hallgatja ki az ember, mindent ki lehet belőle venni, mert ilyenkor nagyon közlékeny.*

A vizsgálat különben reméli, hogy mire újabb kihallgatására kerül a sor, annyi adat lesz ellene felhalmozva, hogy kénytelen lesz beismerő vallomást tenni.

Öngyilkos szándék.

Az ügyészség tegnap rendkívül szigorú utasítást adott ki a fogházfelügyelőségnek Haverda Mária, Jánossy Aladár és Vojtha Antalra vonatkozólag. Attól tartanak ugyanis, hogy a nagy bűnpörnek ezek a főszereplői mindent el fognak követni arra nézve, hogy a büntetés elől a halálba menekülhessenek. Ezekre a szigorú elővigyázati rendszabályokra az adott okot, hogy Haverda Mária az utóbbi napokban többször emlegette a fogházőrök előtt, hogy megunta ezt a sok herce hurcát s szívesen öngyilkosná lenne, ha módja volna hozzá. Amikor ez az ügyészségnek tudomására jutott, rögtön kiadta az utasítást, hogy mindhá-

rom gyanúsított cellája elé külön őrt állítsanak, szigorúan meghagyva az őröknek, hogy minden pillanatban szemmel tartsák ugy Haverda Mária, mint Jánossy és Vojthát. Haverda Mariska és Vojtha még kívülről kapnak élelmet s ezt is alaposan átvizsgálják, mielőtt megkapnák, hogy valami gyilkos szerszámot ne csempészhessenek be az ételbe rejtve nekik. Az őröknek éjjel is állandóan szemmel kell tartani a három bűntársat.

Egy ideg orvos Mariskáról.

Rendkívül érdekes levelet kapott Haverda Mária védője, Klein Mátyás dr. ügyvéd Pozsonyból, védenca érdekében. A levelet egy ottani ideg orvos írja Klein Mátyás dr.-nak. Az ideg orvos azt írja levelében, hogy amióta olvasott a gyilkosságról s arról, hogy a felbujtással Haverda Mária gyanúsítják, lelkiismereti kötelességének tartja, hogy véleményét elmondja a bűnbe jutott asszony beszámítatóságáról. Elmondja az ideg orvos, hogy Haverda Mária két évvel ezelőtt ismerte meg Cirkvenicában, ahová üdülni ment. Ő akkor ott a gyógyintézetben az orvosi teendőket látta el s így volt alkalma megfigyelni Haverda Mária, Az ideg orvos a leghatározottabban azt állítja, hogy a szép asszony már abban az időben teljesen beszámíthatatlan volt s ez a baja azóta csak súlyosbodhatott. Ő erre nézve bármikor kész tanubizonyságot tenni s felhívja erre a körülményre a védelem figyelmét.

Itt említjük meg különben, hogy Váli Dezső dr. törvényszéki orvos állandóan megfigyeli az összes gyanúsítottakat. Ez azonban semmit sem bizonyít, mert minden főbenjáró bűn elkövetésével gyanúsított ember elméleti állapotát szükségszerűleg megfigyeltetik.

Ajánlkozó aradi ügyvéd.

Érdekes dolog, hogy míg a szabadkai ügyvédek nem nagyon törnek magukat az után, hogy a bünszövetkezet tagjainak védelmére vállalkozzanak, addig az ország minden részéből hol közvetve, hol közvetlenül ajánlkoznak ügyvédek Haverda Mária és Jánossy Aladár védelmére. Haverda és Jánossy ugyszólván minden nap kapnak egy csomó levelet erre vonatkozólag a fogházba. Természetes, hogy ezeket a leveleket nem kézbesítik nekik, hanem az ügyészséghez juttatják. Ma is több ilyen levél érkezett Aradról, Nagyváradról és Budapestről.

Osztrák kirohanás. Bécsi távirat jelenti: A német párt végrehajtó-bizottságának mai ülésén szóba kerültek a magyar politikai helyzet újabb fázisairól szóló hírek. A bizottság állást foglalt az ellen, hogy az osztrák parlament beleegyezése nélkül tárgyaljanak olyan kérdéseket, mint a bankközösség, a készfizetések és a közbenső vámvonalak ügye. A bizottság szerint a készfizetések felvétele a kereskedelem, ipar és mezőgazdaság érdekeit egyaránt sértené és ezért Ausztriának még jókor állást kell foglalni, nehogy mint a bosnyák agrárbank kérdésében utólag rekriminációra legyen szükség. Elhatározták, hogy ez irányban óvást és memorandumot juttatnak a kormányhoz. Bachman udvari tanácsos dühös beszédet mondott a magyar követelések ellen.

— Ragaszkodom — ugymond — ahoz az állásponthoz, hogy a 67-es kiegyezés egyszerűsmindenkorra megállapított intézkedéseit Magyarországának tiszteletben kell tartani és nem szabad azokhoz hozzányulnia. Egyáltalában szükség van arra, hogy azt a fikciót, amely szerint Magyarország önálló állam, olyan értelemben helyesbítsék, hogy ez csak annyiban áll, amennyiben Magyarország az Osztrák-Magyar monarchiának egy része és az 1867-iki kiegyezés által kötve van.

Öngyilkos menyasszony.

Mérget ivott a vőlegény előtt. — Esküvő a halálos ágyon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 27.

Az aradi rendőrség tudtán kívül romantikus előzményű öngyilkosság történt a napokban Aradon. A dráma főszereplője, a tizenhét esztendőes Kisfaludy Berta az elmúlt napokban mérget ivott és ma délután meghalt szüleinek Edelspacher-utca 8. számú házában.

Az öngyilkosság előzménye valóságos regény, amilyen mellett az érzékenyebb nők sokáig el szoktak sirdogálni még akkor is, ha az csak az író képzeletében született meg. Ez azonban kétszeresen megható, mert a valóságban meg is történt, nagy szomorúságot okozva s mély gyászba döntve egy jómódu s az ismerősök által becsült aradi házaspárt.

A drámai történet ott kezdődött, hogy Kisfaludy Fülöp, az Edelspacher-utca 8. szám alatt lakó vasuti altiszt 17 éves, egyetlen leánya, a szépséges Berta megismerkedett Sobesberger Károly fiatal lakatossegéddel. A fiatalok vonzódtak egymáshoz és a lány olyan nyilatkozatot tett az anyja előtt, hogy ő szeretne a fiu felesége lenni. . . . A segéd formálisan meg is kérte a jómódu leány kezét. A szülők nem vonakodtak hozzáadni. Az anya azonban jobb szerette volna, ha uriasan nevelt leánykáját hivatalnok veszi el. Az aggó s leánya boldogsága fölött örködő anya nem egyszer figyelmeztette szerelmes gyermekét:

— Bertuskám, jobb volna neked valami hivatalnok.

— De én Károlyt szeretem, — mondta a leány.

— Még fiatal vagy, az a szerelem majd elmulik.

— De engem nem is vesz el valami jobb hivatalnok. Holmi irnokocskához pedig nem megyek. Az nem is tudna eltartani. Károly elég sok pénzt keres a mesterségével.

— Hiszen az nem is baj — füzte tovább a beszélgetést az anya — ha nem is valami nagy fizetésű ember az a hivatalnok. Majd segíyezzünk mi benneteket.

A leány azonban ragaszkodott a szerelmeséhez s így meg is tartották az eljegyzést. Nemsokára az esküvője is meg lett volna a boldog párnak. A napokban a leány anyja félrehívatta a vőlegényt.

— Nézd fiam, — mondta neki — mi elég jómódu emberek vagyunk. Szeretném, ha nagy lakodalma volna a lányomnak. Szeretném, ha négy lovas hintón jönnél érte, amikor esküdni mentek.

— Azt én nem teszem meg, — felelte a vőlegény. — Én egyszerű iparos vagyok.

Ugy látszik ebből komoly nézeteltérések támadtak, mert harmadnap a vőlegény visszakapta a jeggyűrűjét. Ez azt jelentette, hogy a házasságból semmi se lehet. Csütörtökön délelőtt a lányka, aki még mindig nagyon szerette volt vőlegényét, megleste őt, amikor az ablakuk előtt elment. Az ablakon át kis levélkét adott oda neki, aztán a másik kezében levő poharat az ajkához emelve, siró hangon mondta:

— Isten veled.

A fiu gyorsan befutott és kikapta a poharat a leány kezéből. De már késő volt, mert Berta annak tartalmát — a szublimát oldatot — félig kiürítette. Azonnal elhivatták Löwinger Miksa dr. kórházi főorvost, aki ellenszereket alkalmazott. Azonban már nem lehetett segíteni a boldogtalan leányon. Szombaton prosz-

szul érezte magát. Arra kérte szüleit, engedjék meg, hogy halálos ágyán megesküdjön szerelmével. A szülők azonnal papot hívtak, aki összeadta a siró ifju párt. Ma délután pedig a fiatal asszonyka *kiszzenvedett*. Érdekes, hogy a rendőrség, ahol az ügy iránt érdeklődtünk, még semmit sem tud a romantikus tragédiáról.

K. G.

Epizódok a bejelentési hivatalból.

(Fővárosi levél.) A székesfővárosi állami rendőrség egyik legfontosabb szerve a bejelentési osztály. Mindig büszkék voltunk rá, mert tökéletesen és komolyan működött. Az utóbbi időben — körülbelül másfél éve — azonban különös változás történt a bejelentési hivatalban. Humoristáink nagy mulasztást követnek el, ha nem keresik fel a bejelentési hivatalt, mert ott mostanában temérdek bohózat-téma hever parlagon, földolgozásra várva.

A Kardos-familia szökése teszi időszerűvé, hogy foglalkozzunk a bejelentőhivattal, mint humor-osztályival. A Kardos-familia eltűnése alkalmából az ügyészség megkereste a főkapitányságot, hogy nyomozza ki a bankesalókat és ha megtalálja, állítsa elő a királyi táblához. A detektívek, akiket a nyomozással megbíztak, elsősorban a bejelentési hivatalba mentek, hogy megkeressék a Kardosok bejelentő lapját, amiből megállapíthatták, mikor és honnan jelentették be a Kardosokat utoljára. Az egyenes észjárás, a logika úgy diktálta, hogy a *K* betű alatt kell a *Kardos* nevet kikutatni. Keresték is, kutatták is, de a *K* betű alatt órák hosszáig nem találtak egy Kardost sem. Tépték a hajukat, törték a fejüket, amikor a bejelentési hivatal egy tisztviselője megkérdezte:

— Min töprengenek?

— Kérem, már két órája keressük a *K* betűben a Kardos nevet, de nem találjuk.

— Miért nem szólnak? Keressék csak a *G* betűben.

És csakugyan a *G* alatt megtalálták a Kardosok bejelentési lapjait.

A nyilvántartás e legujabb, de határozottan kedélyes módszere élénk feltűnést keltett a főkapitányságon és most már a *B* betűvel kezdődő neveket a *Z* alatt, a *H*-val kezdődőket a *Q*u alatt keresik és csodálatos, de mindig megtalálják.

Ez a szenzációs ujítás a bejelentési hivatalra terelte a közérdeklődést és mi is kezdtünk kíváncsiaskodni. Egy beavatott lelkesen magyarázta:

— Méltóztassék csak egy kihágási tárgyalást végig hallgatni! Majd meggyőződik arról, hogy milyen rend van a bejelentési hivatalban.

Megfogadtuk a tanácsot és tekintettel arra, hogy a kihágási tárgyalás nyilvános, végig hallgattuk. Körülbelül száz ember szorongott egymás hátán a folyosón. Riadt arcú nők, szorongatott férfiak, izgatott fiatal emberek. Az egyik Obudáról, a másik a Pasaréti-dűlőről, a harmadik a Ménesi-utról és így tovább a legmesszebbfekvő helyekről vándoroltak be a Zrínyi-utcai palotába, hogy engedelmességedjenek az idézésnek, amely „elővezetés terhe alatt” citálja Arányi Taksony rendőrtanácsos elé.

— Mi a bűnük? — kérdeztem meg a drukoló sokadalmat.

Száz felől hangzott fel a panaszos, siránkozó bizonytalan felelet:

— Nem tudjuk kérem. Még sohasem volt bajunk a törvénnyel, de most sem tudjuk, hogy mit vétettünk.

Hát persze! Minden bűnös ezt szokta mondani. Majd meglátjuk odabenn. Helyet foglaltam. Belép a delikvens.

Bemondja a nevét. Vasgyári munkás.

— On kihágást követett el, mondja a fogalmazó. Bejelentési kihágást. On a bejelentő lapjára azt írta, hogy lakik: Eötvös-utca 18.

— Igenis, kérem.

— Hát nem látja, hogy van itt még egy rovat . . . kerület. Miért nem írta bele, hogy VI. kerület.

A boldogtalan ember elképed a súlyos vád hallatára.

— Hát ezért idéztek be kérem? Fél napot vesztettem a munkában. Hisz az urak jobban tudják, hogy hol van az Eötvös-utca? Miért nem írták bele azt a VI-ost?

— Az nem úgy van. Minuen rovatot a bejelentő féinek kell kitölteni. Kihágás miatt elítélem két koronára.

Jön a másik. Bankigazgató. Ez meg kijelentési kihágást követett el. Megszökött cselédje kijelentési lapjára a cseléd édes anyja nevét nem írta ki teljesen, csak így: Sári N.

— Megállapítottam, — mondja a tisztviselő — hogy ön a bejelentéskor tudta a teljes nevet. Miért nem írta a kijelentési lapra is?

— Mert a leány megszökött és nem kérdezhettem meg tőle.

— Ez nem kifogás, kérem. Beszereztük a bejelentési lapot. Ebből konstatáltuk az ön írása alapján, hogy a cseléd anyjának a neve Sári Borbála. Most kijavítjuk a kijelentő lapot és önt öt koronára büntetjük. A törvény úgy rendelkezik, hogy az első kihágási ítélet végrehajtását felfüggeszthetjük s így nem kell megfizetnie az öt koronát, kívánja ön ezt?

— Már hogyné kívánám. Ilyen lappaliáért csak nem fizetek öt koronát.

— Helyes. Tessék helyet foglalni.

A bankigazgató, aki azt hitte, hogy most már békésen távozhatik, elkényszeredetten ült le a székre. A fogalmazó elővett egy piros lapot és kérdezgetni kezdte a bankigazgatót. Mi a neve, foglalkozása, a felesége neve, a gyermekeié? Mi a vallása, hol született? Mennyi adót fizet, mi a jövedelme? Tagja-e valamely kaszinónak? Vannak-e ellenségei, vagy barátai? Himlő ellen be van-e oltva? Szokott-e színházba járni? Mennyibe kerül az ebédje? Szokott-e bort inni, vagy pezsgőt? Jár-e gummitalpon? Van-e valami betegsége? Ezután az intim családi élet körébe vágó kérdések következtek.

A bankigazgató idáig nyugodtan felelgetett, most azonban elhagyta a türelme és indulatosan pattant fel a helyéről.

— Pardon — volt a válasz. Ön feltételesen el van ítélve, tehát egyéni lapot állítunk ki önről és ezt a bűnügyi nyilvántartásban fogják őrizni.

Az igazgató majd elájult. Riadtan leszurkolta az öt koronát, csak hogy az Egyéni lapját ne so-rozzák be a rovott multuak közé.

Sorra vonultak fel a vádlottak. Kihágást követtek el, mert a bejelentési, vagy kijelentési lapon nem írták ki, hogy róm. kath., hanem csak r. kath., vagy elfelejtettek pontot tenni a rövidítés után és hasonló súlyos büntetteket követtek el.

A tárgyalás után mindenki meggyőződött arról, hogy a bejelentési osztályban tényleg pedánsan kezelik a lapokat, bár a meghurcolt közönség távoztában holmi fölösleges zaklatásnak és más egyéb, az okossággal ellentétben álló, becsületsértő micsodának minősítette az eljárást.

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Házasságtörő férj.

Kuriai ítélet egy aradi válópörben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 27.

Rendkívül érdekes aradi válópörben érkezett le a törvényszékhez a Kuria ítélete. P. I. aradi magánhivatalnok ellen válópert indított a felesége házasságtörés címén a miatt, mert az egy leányt megbecstelenített. A válópörben az asszony kérte a bíróságot, hogy férjét, a házasság felbontásával egyidejűleg tiltsa el a megbecstelenített leánynyal való házasságkötéstől. A lefolytatott eljárás során P. I. feleségének előadása valónak bizonyult. A törvényszék ennél fogva kimondotta a házasság felbontását, de egyben P. I.-t eltiltotta attól, hogy a megbecstelenített leánynyal házasságra lépjen. A tábla indokainál fogva helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

A Kuria érdekesen megokolt ítéletet hozott ebben az ügyben. Az alsóbírósági ítéleteknek a házasság felbontására vonatkozó részét helybenhagyta, de megsemmisítette azt a rendelkezést, amelylyel P. I.-t eltiltotta a bíróság attól, hogy a megbecstelenített nővel házasságra lépjen.

A Kuria az ítélet megokolásában kimondja, hogy a törvény intenciójának szem előtt tartásával házasságtörés miatt felbontott házasságnál csak ott kell eltiltani a bűnös felet attól, hogy büntetésével házasságra lépjen, ahol a házasságtörés a férfi és nő közös akaratával történt, mert a törvény a házasságtörőnek az ő büntetésével való egybekelését, mint a házasság fennállásának biztonságát veszélyeztető viszonyt kívánja megakadályozni. A Kuria kimondja még, hogy olyan esetben, amikor a házasságtörés erőszakos körülmények között történt, a házassági tilalmat annál kevésbé lehet kimondani, mert a büntetőtörvénykönyv 240-ik szakasza szerint is a törvény büntetlenséget biztosít annak a férfinak, aki a megbecstelenített nőt a büntető ügyben való ítélet kihirdetése előtt nőül veszi.

A törvény szellemével, — mondja a Kuria, — nem volna összeegyeztethető, ha a bűnös férfit elzárnák annak a lehetőségétől, hogy hibáját jóvátegye. Ezeknél az indokoknál fogva a Kuria megsemmisítette az elsőbíróságok tiltó rendelkezéseit.

SPORT.

+ Pünkösdi football mérkőzések. Azok után az értékes football eredmények után, melyeket az Aradi Athletikai Klub jó formában levő csapatával az ősszel s a tavasszal a fővárosban és a vidéken elért, rendkívüli érdeklődéssel néz városunk közönsége a pünkösdi két napon Aradon tartandó elsőrendű fővárosi csapatokkal felveendő mérkőzése elé. E mérkőzések lesznek hivatalosan egyben idehaza tenni tanubizonyosságot arról, hogy csapatunk komoly munkásságával még fővárosi egyesületeknek is mily tiszteletreméltó ellenfeleivé nőtte ki magát. Értékes küzdelmet mutat be pünkösdi első napján délután a Nemzeti Sport Klubbal felveendő matchban. A „Nemzeti Sport Klub”, a másodosztályú football bajnokság győztese az 1908—909. évi bajnoki turnusból veretlenül került ki s mint ilyen a fennálló szabályok szerint I. osztályúvá minősítette az őszi fordulón már az I. osztályú bajnokságban indul. A második napi — hétfői — mérkőzés nem kevésbé marad érdekesség tekintetében az első napi mögött. Az Ujpesti Torna Egyesület, mint az első osztályú bajnokságban résztvevő csapat legutóbb is szenzációs fölényrel verte a „Typographia” budapesti csapatot s biztosította ezzel magának azt, hogy az őszi fordulón is az I. osztályú bajnokságért küzdhet. Az Aradi Athletikai Klub teljes első csapatá-

val áll ki a mérkőzésekre mindkét napon, még pedig a következő összeállításban: Greguss—Lengyel, Kornis—Murányi, Bácskay, Zajonkovszky—Fackelmann, Vasváry, Asbóth, Láng, Pécsely. Mindkét napi mérkőzés az Aradi Athletikai Klub Török Gábor-utcai sporttelepén fog megtartatni és előre láthatólag autobusz közlekedéssel.

Keleti Juliska boszuja.

Egy kis kabaré két kiadásban.

*

Mivel elejétől végig véresen komoly ez a cikkcske, tehát minden tulás nélkül egyszerűen bohózatnak is lehet nevezni. Es mivel bohózatról van szó, szinlappal is szolgálunk.

Hős Terka. . . Keleti Juliska

Az alhős . . . Kővári Gyula

Az üldözött . . . Nagy Endre

Népség, katonaság, rendőrség.

Es most kezdődik a komédia.

1.

Történt egy-két héttel ezelőtt, hogy Hős Terka, más néven Keleti Juliska, nagy botrányt rendezett Nagy Endre budapesti kabaréjában. Csúnyán összeveszett egy szaktársnőjével egy szaktársa miatt. A botránynak az lett a vége, hogy Nagy Endre, a szigorú direktor, kijelentette, hogy ezt mégsem lehet tűrni és gyorsan eltávolította Keleti Juliskát a kabaréból.

2.

Történt a napokban, hogy Nagy Endre befejezte budapesti szezonját és elhatározta, hogy vidéki körútra indul. Gyerekek, pakkoljatok, mondta a társulatnak, holnap indulunk. Erre mindenki tényleg haza is ment és pakkolni kezdett. Többek közt a Kővári is hazament. Még pedig pakkolási céllal ment haza. Utközben találkozott Keleti Juliskával. A következő röpké párbeszéd folyt le közöttük:

— Mi ujság?

— Megyünk vidékre.

— Ki?

— Mi. Nagy Endrével.

— Hát a Nagy Endre csak menjen. De maga itthon marad. Érti?

— Érttem.

3.

Szóval a Kővári engedelmessékedett. Hogy miért, az nagyon rejtélyes dolog. Nem illik róla beszélni. Erre ne is legyenek olyan kíváncsiak. Ellenben arra már engedélyt adunk, hogy kíváncsiak legyenek arra: miért nem engedte el Hős Terka, alias Keleti Juliska a Kővárit? De ezt már ismét párbeszédben kell elmondani.

4.

— Most meg fogjuk boszulni, amiért a Nagy Endre engem elcsapott.

Es tényleg boszút esküdtek. Boszu, boszu, hát! — mondták a Nebántsvirág duettje után szabadon és azonnal elhatározták, hogy majd alakitának egy kis kabaré-társulatot, amelylyel minden vidéki városban megelőzik Nagy Endréket.

Kőváriának megvolt a kabaré minden kottája és magánszáma, ő maga kimaszkírozta magát Nagy Endrének, elmondta a gazdája konferánszait, szóval mindenütt napokkal előbb letarolták a közönséget Nagy Endre elől.

5.

— Debrecenben azonban egy kis baj történt. Ott már utólerzte őket a végzet. Keleti Juliska énekelt, énekelt, egyre pikánsabbul és egyre jobban aláhuzta a dolgokat.

— Addig huzta őket alá, amíg fölhuzta a rendőrfogalmazót, aki fölment a szinpadra és betiltotta az előadást.

A kétmillióshagyaték.

A város intézkedései.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 27.

Megirtuk, hogy a polgármester kedden Spitzer Ignác végrendeletének hiteles másolatát Beles János kir. közjegyzőtől kézhez kapta és azonnal áttette azt a városi tisztügyi ügyosztályhoz a kellő törvényes intézkedések megtételé céljából. A tisztügyi ügyosztály vezetője, Reicher Károly főügyész Jegessy Károly dr. alügyészt bizta meg a javaslatával elkészítésével. Az ügyosztály hivatal ma a következő jelentést terjesztette ez ügyben a polgármester elé: *Tekintetes Polgármester ur! 2395—1909* sz. alatt kelt határozatára hivatkozással, a néhai Spitzer Ignác, városunknak folyó év május 22-én elhunyt polgára által tett végrendelezé tárgyában jelentem a következőket:

Nagylelkű örökhagyó a Beles János aradi kir. közjegyzőnél elhelyezett és Aradon 1906. október 24-én, továbbá 1907. november 23-án, és 1908. április 16-án alkotott végrendelete, fiókvégrendelete és pótvégrendeletében vagyonának általános örökösül Arad sz. kir. város közönségét nevezte ki olyképen, hogy a felsorolt halálesetre szóló intézkedéseiben részletezett hagyományok, alapítványok stb.-ik ki-elégítése után, a kirendelt végrendeleti végrehajtók által értékesítendő hagyaték — melynek összegét örökhagyó 700000 koronánál magasabbra becsüli — akkor, mikor az alapvégrendelet VIII. csoport b—d. pontjaiban felsorolt életjáradék élvezetére hivatottaknak ebbeli jogosultsága megszűnik és a tőke kamataival együtt megfelelő összegre felszaporodik, egy új, a modern kor és tudomány igényeinek és követelményeinek megfelelő és Spitzer Ignác alapítványi kórháza nevet viselő kórház építésére fordíttassék.

Érdekelve van a város közönsége, mint hagyományos az alapvégrendelet második csoport a. 3. pontjai alatt az aradi Polgári Menház, az Aradi Polgári Arvaház javára és e-től g.-ig pontok alatt jótékony célokra tett 5 rendbeli egyenkint 5000 koronáról szóló alapítvánnyal is.

Lényeges a város közönségét, mint általános örökös érdekelt azon intézkedése is az 1908. évi április 16-án alkotott pótvégrendelet 14. pontjának, mely szerint örökhagyó végrendeletének megtámadhatatlansága és érvényben maradása érdekében arra kötelezi nővérét Förtsterné született Spitzer Bettit, hogy az ő és gyermekei javára biztosított életjáradék és hagyományok elvesztésének terhe alatt a halálesettől számított 30 napon belül egy oly okiratot állítson ki, melyben a végrendeleteket feltétlenül érvényeseknek és joghatályuaknak elismeri.

A hagyatékra vonatkozólag a kirendelt végrehajtó kérelmére a bíróság hagyatékának közjegyző által eszközözendő leltározását a halálesetet követő napon elrendelte, ugyanakkor hivatalom közbenjöttével gondoskodás történt elidegenítés veszélyének kitett értékek őrizetvétele iránt; a leltározás pedig folyamatban van, annak befejezéséről és eredményéről jelentést teendek. A hagyaték tárgyában egyelőre a következő intézkedések teendők:

Méltóztassék engem és Jegessy Károly dr. tisztügyi alügyészt megbízni azzal, hogy a hagyatéki eljárásban annak minden mozzanata körül, tehát a leltározásnál, mint a hagyaték tárgyalásánál az általános örökös Arad sz. kir. város közönsége képviselőjében, annak érdekei megóvása végett eljárjunk, ugyancsak a vég-

rendeleti végrehajtókat megbízásuk teljesítésében támogassuk és ellenőrizzük.

Méltóztassék bennünket megbizni azzal, hogy a megtartandó hagyatéki tárgyaláson Arad sz. kir. város közönsége, mint általános örökös s ugyis, mint hagyományos nevében, úgy az örökséget, mint az alapvégrendelet II. csoport a. 3. és c-től f-ig pontjaiban körülírt hagyományokat a végrendeletekben foglalt feltételek, kikötések és meghagyások teljesítésének kötelezettsége mellett elfogadhassuk.

Méltóztassék továbbá megbizni és utasítani arra, hogy 278-1908. úgyszámu pótvégrendelet 14. pontjában körülírt, a végrendelet érvényben maradását célzó rendelkezésekből folyó lépéseket a végrendeleti végrehajtókkal és a megnevezett közjegyzővel együtt megtegyük; s végül miután a végrendelet létesítendő alapítványokról intézkedik, melyeknek felügyelete a budapesti közalapítványi ügyigazgatóságot illeti meg, méltóztassék az ide esatolt végrendeleti példányok felküldése mellett a tett intézkedésekről az ügyigazgatóságot értesíteni.

Tisztelettel Reicher Károly s. k. tiszti fő-ügyész.

A polgármester e beadvány értelmében megbizta Jegessy Károly dr. alügyészt, hogy a hagyatéki eljárásban a város érdekeit képviselje.

Titokzatos gyilkosság.

Távirati tudósítás.

Arad, május 27.

Rejtélyes gyilkosság híre érkezik Szekszárdról. E hó 22-én egy ismeretlen ember az Új utcában lakó Végh Mihály vagyonos háztulajdonoshoz beállított lakáskeresés ürügye alatt és őt törrel szivenszurta, hasát felmetsette és azután eltávozott anélkül, hogy valaki észrevette volna. A szomszédos szobában beteg felesége mit sem tudott az esetről. A szomszédokban lakó asztalossegéd jött a szerencsétlen ember segítségére, akit halálos sebével a kórházba szállítottak, hol megoperálták és állandóan nagy lázban feküdt. 25-én, mikor az ápoló magára hagyta, az ablakon keresztül leugrott az emeletről és meghalt.

A merényletről csak 3 órákor délután értesült a rendőrség és így a merénylőnek elég ideje volt menekülni. A nyomozást a legszelesebb körben megindították. Többeket letartóztattak, de alibi igazolása után szabadon bocsátották.

A merénylet körülményeiből azt következtetik, hogy *berggyilkosságot* akartak elkövetni. Végh Mihálynak mintegy 50.000 korona vagyona volt és az elmúlt év őszén beteges feleségével együtt oly végrendeletet csináltak, hogyha férje hal előbb, úgy az asszony örököl mindent és viszont, ha az asszony halna meg, úgy a férjre marad az egész vagyon. Miután azonban az asszony hónapok óta betegen fekszik és felgyógyulásához nincs remény, felmerült az a gyanu, hogy valamelyik érdekelt fel akarta eltenni Véghet láb alól.

MULATSÁGOK.

(=) A vingai kir. járásbíró tiszviselői a temesvári kir. ítélőtábla területén működő bírák és igazságügyi alkalmazottak özvegyeinek és árváinak gyámolítására alakult, Lasz József dr., temesvári kir. ítélőtáblai elnök nevét viselő alapítvány gyarapítása céljából Vingán, június hó 5-én, a „Nagyvendéglő” összes termeiben vingai műkedvelők szíves közreműködése mellett tánemulatsággal egybekötött hangversenyt rendeznek. Belépődíj: a korszékek I-II. sorában 3 korona, a III-IV. sorban 2

korona, a többi sorban 1 korona. A hangverseny kezdete szigorúan pont 9 órákor lesz.

A hangverseny műsora a következő: Költő és paraszt. (Nyitány Suppétól.) Előadja a műkedvelő zenekar. Egyveleg. Citerán előadja dr. Eisler Mihályné. Zongorán kíséri ifj. Bayer Ferenc, hegedűn Kövér Ákos, cellon Keller Vilmos dr. Liszt XIV. rapsodiája. Zongorán négykezesben előadják: Kövér Ákosné és Andres János. Amor, mint végrehajtó. (Párbeszéd Gabányi Árpádtól.) Előadják Penyigey Jenőné és Penyigey Jenő. Magyar ábránd „Hunyadi László” dalmű fölött. (Huber Károlytól.) Két hegedűn, előadják Kövér Ákos és Keller Vilmos dr.; zongorán kíséri Andres János. A magyar dal. (Melodráma. Szövegét írta Herodek Sándor, zenéjét szerzte Kerner Jenő.) A műkedvelői zene- és énekkar kísérete mellett szavalja Eisler Mihály dr. Előadás után tánc.

A debreceni Kossuth-szobor aradi tervezője.

Látogatás Albert Andornál.

Arad, május 27

Az a nagyarányu, testet, lelket felelevenítő mozgalom, mely hazánk sok helyén Kossuth Lajos szobrának felállítását eredményezte, napról-napra mind nagyobb. A nemzet érdeklődése, figyelme két nagy város felé irányul. Az egyik: Arad, a másik meg: Debrecen. Mig az előbbit a vértanuk kiömlött vére avatta Golgotává, addig Debrecen Kossuth Lajos szabadságharcbeli szereplése tette nagygyá. Arad szeptemberben üli nagy ünnepét, a szabad hajduk városa: Debrecen pedig most tette meg az első lépést. Rövidesen ott is ünnepre készülnek. Ennek első akkordja pünkösd vasárnapján lesz, amikor seregesen tódulnak a lakosok arra a helyre, ahol egymás mellett sorakoznak a beküldött pályatervek. E hely a debreceni nagyerdőben van, ahol a fák árnyékában szerényen huzódik meg az óriási fa palota. Minden szobor terven Kossuthnak más és más alakja látható, a sok között nehéz is a választás. Most, hogy május 15-én lejárt a pályázat határideje, kitünik, hogy tulajdonképen hazánk szobrász művészei mennyire érdeklődtek Debrecen iránt? ... A válasz kielégítő: 33 pályaművel 31-en pályáztak. A pályázók névsora a következő (a művek beérkezése sorrendjében): Sz. Renó Károly (Debrecen), Mogyoróssy Gyula (B. Gyula), Szódy Szilárd, Pfeffer József, Róna József, Lukácsy Lajos (Budapest), Tóth András (Debrecen két pályaművel), Siklody és Spalt, Holló Barnabás, Kiss György, Ligeti Miklós, Beszédes László (Budapest), Karácsonyi és Nagy (M.-Vásárhely), Dankó József, Gémes és Rásó, Cser Károly, Hybl József (Budapest), Somogyi Sándor (Debrecen), K. Szeszák Ferenc, Jankovits Gyula, Philip és Vas, Füredi Richárd és Lechner, Tóth István (Budapest), Horváth Adorján (Győr), Istók János (Budapest), Faragó János (Budapest), Margó és Pongrácz (Budapest), Kara Krón Mihály (Budapest), Albert Andor (Arad), Lányi Dezső, Kallós és Tóry (Budapest két művel). Nem érdektelen ezzel kapcsolatban a pályadíjakat is megemlíteni. Az I. díj 150.000 korona (vagyis a kivitellel való megbízás), a II-ik 6000 korona, a III. díj 3000 korona. Több tervet 1000-1000 koronával vesznek meg. A bíráló bizottság tagjai: Zala György, Teles Ede, azonkívül Bobola N., a „Magyar Mérnök és Építész Egylet” kiküldötte, Aczél Géza Debrecen főmérnöke, a város polgármestere, főjegyzője stb. stb.

... Mikor tudomásomra jutott, hogy a szoborpályázaton egy aradi szobrászművész, Albert Andor is részt vesz, felkerestem Kos-

suth-utcai műtermében. A mester azonban nem volt otthon. Emberei javában verdesték le a mintázatról a gipszet, s szemem láttára egymásután alakult ki a miniatűrben is elég nagy szobor. Egy-két óra után szállításra készen állott az alkotás. Ennek kiegészítője külön a szobor főalakja, mely a természetes nagyság egyötöde, míg maga a szobormintázat a természetes nagyság egytizede, hossza 180 cm., szélessége 80 cm., magassága 100 cm., s a valóóságban e méret után a szobor 10 m. magasra, 8 m. szélesre és 18 m. hosszúra van tervezve. A főalakot: Kossuth Lajost úgy ábrázolja, mint a legvégsőkre elkészült vezért, ököbe szoritott kézzel, amint a detronizálásban részt vett. Az egész szobor azt az összjeleneget ábrázolja, azt symbolizálja, amikor hazánk alkotmányát eltörölték és a magyar országgyűlés Debrecenben Kossuth szavára kimondotta a detronizációt. Kossuth a hatalom tetőpontján áll, ezt igazolja az ősi alkotmányt jelképező bástyaszerű kiképzés, mely körül sorakoznak e nap nevezetesebb szereplői. Ott látni a szobron Szacsnyait és Gorovét, akik Kossuthal a függetlenségi nyilatkozatot szerkesztették. Almási Pált, báró Perényi Zsigmondot, Csányit, az ékeztollu Palóczy Lászlót, a szabadságharc történetíróját, Horváth Mihályt, id. Szász Károlyt, Könyves Tóth Kálmánt, s a két legszelebb politikai nézetet valló Madarász Lászlót és Józsefet, a függetlenségi mozgalomnak ellenzőjét: Nyáry Pált, Irányi Dánielt, stb.

Az architektúrának az előtérbe nyúló része egy teljesen szabad, az ellenségtől megtisztított csatateret ábrázol. A két oldalcsoporthoz egy menyasszonyától bucsuzó honvéd látható, mely mintegy egybefogja, egybeolvasztja a két csoportot. A szobor talpazatán az akkori kor szereplőinek (melyeknek alakjai a szobron megvannak) nevei olvashatók, míg a főfelirat így szól: „Több ok van, mely Isten és világot előtt minden nemzetet feljogosít, hogy a felette uralkodott dinastiát trónjáról száműzze.” (Ez a függetlenségi nyilatkozatból vett idézet.) A debreceni barak belsejében elhelyezett pályatervek közül nagyon kevés tünteti fel megfelelő történelmi hűséggel Kossuthnak debreceni szereplését. (Z.)

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Egy magyar festő sikere. Velencei távirat jelenti, hogy az ottani nemzetközi kiállításán Tull Odön festőművész egy képe nagy sikert aratott. A kép a Gallerie Moderne-be kerül, ahol eddig csak egy magyar kép. Bihari egy festménye van.

* Az Uránia sportmüsorának sikere. A közönség nagy tetszésével találkozik az Uránia színház fényes sportmüsora, amelyet pénteken adnak elő utoljára. Abány kép; annyi szenzáció, szinte lehetetlen egyiket a másik rovására feldicsérni, annyira tökéletes, vonzó és érdekes mindegyik. Sportszempontról kérés nélkül a liverpooli akadályversenyé az elsőség. Mintegy száz ló áll itt starthoz, szóval olyan mezőny, amilyent nálunk nem láthatni. Nagyszerű látvány az egész verseny lefutása, de a finis maga a legérdekesebb. Gyönyörű küzdelme ez két első klasszisu lónak és két bravuros lovasnak. Fejedelmi látvány a Vilmos császár és Augustia császárné jelenlétében lefolytatott Henrik herceg automobil verseny, melynek végeztével a győzteseknek maga a császár gratulál elsőnek és személyesen adja át az emléktárgyakat. A pazar sportmüsor igazán megérdemli a legnagyobb érdeklődést. 791

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 28-án az időjárás: enyhe, elvételre csapadék, zivatarok.

— **Álhir a király betegségről.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Wekerle* Sándor miniszterelnöknek azt jelentették ma délután, hogy a tőzsdén kedvezőtlen hírek terjedtek el a király egészségi állapotáról. A miniszterelnök erre nyomban megkérte a tőzsde elnökét, hirdesse ki a tőzsdén, hogy e híresztelés valótlan. A tőzsdeelnök rögtön ki is hirdette a cáfolatot.

— **A függetlenségi kör és az aradi képviselők.** Az aradi függetlenségi és 48-as kör — mint értesülünk — fel fogja kérni *Barabás Béla*, *Müller Károly* és *Nagy Sándor dr.* képviselőket arra, hogy a választópolgárokat informálják a politikai helyzetről. A függetlenségi kör péntek este a 888-as vendéglőben értekezletet tart, melyen ezt a kérdést fogják tárgyalni s tanácskozni afölött, hogy milyen formában kérjék fel a képviselőket. *Barabás Béla* már kijelentette, hogy legközelebb megjelenik a kör értekezletén s nyilatkozni fog a politikai helyzetről.

— **Katonai szemlék Aradon.** Ma este két magasrangú katonatiszt érkezett Aradra, hogy itteni katonai intézményeket, illetve csapattevéket vizsgáljon felül. Budapestről az esti gyorsvonattal jött Aradra *Kratschmann Flórián dr.* vezérőrnagy, *Reder Bertalan dr.* törzsorvos kíséretében, hogy a katonai kórházat megsemmélyezze. Ugyancsak Budapest felől érkezett meg *Kirchbach Károly báró* vezérőrnagy, a most szervezett temesvári lovashadosztály parancsnoka, hogy szemlét tartson az Aradon állomásozó lovasezredek felett. Délután Temesvárról jött át *Matics Henrik* vezérőrnagy, lovasdandárparancsnok, aki szintén részt vesz a szemlén. *Matics* dandárnokot segédtsíjtje, *Janky Albert* százados kíséri. Este a helyőrség lovastisztjeinek társaságában vacsoráztak a vendégek a Fehér Kereszt szálló teli-kertjében.

— **Elhunyt képviselő.** *Székelyudvarhelyről* jelentik: *Solyomossy Endre* Székelyudvarhely város országos képviselője ma Buziás-fürdőn hirtelen meghalt.

— **A szerbek Boszniaért.** Bécsi távirat jelenti: A „Reichspost” mai száma hosszab cikket közöl Szerbia boszniai aspirációjáról. Ez a cikk, mely állítólag Párisból ered, azt fejtegeti, hogy Szerbia nem mondhat le Bosznia-Hercegovinára vonatkozó igényeiről. Most a konspiráció központját Prágába helyezték át. Neves cseh politikusok bőven el vannak látva az agitációs célokra szükséges pénzzel Szerbiát a cikk szerint támogatja Oroszország és egy másik nagyhatalom is és ennek fejében Szerbiának kötelessége a hármasszövetséget délfelől nyugtalanítani.

— **A boszniai póttartalékosok szabadságolása.** Bécsi távirat jelenti, hogy már megkezdődött a Bosznia-Hercegovinába hívott póttartalékosok szabadságolása. A katonák teljes hazaszállítása néhány hét alatt befejeződik.

— **A konstantinápolyi kivégzések.** Konstantinápolyból táviratozzák: Ma reggel 15 halálra ítéltet fejezték ki a város három pontján. A kivégzettek közt volt két alezredes, a volt szultán első eunuchja és több nagyrangú hivatalnok.

— **A gyermekligának.** *Koity Kristóf* gör. keleti szerb tanító 3 kor. 50 fillért gyűjtött a gyermekliga javára.

— **Kossuth Ferenc az aradi vesztőhelyért.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Barabás Béla* országgyűlési képviselőnek, a vesztőhely megváltására alakult 13-as bizottság elnökének megkeresésére *Kossuth Ferenc* kereskedelmi miniszter a megváltás érdekében folyó levelezések költségeinek fedezésére 10.000 darab tíz filléres bélyeget utalványozott ki. Az ezer koronás adományért, melyet a bizottság, mint a kereskedelmi miniszterium hazafias adományát fogja kezelni, *Barabás* ma délután a bizottság nevében hálás köszönetét fejezte ki *Kossuth*-nak nagylelkű adományáért, amelyért Aradon hálaival gondolnak a miniszterre.

— **A leggazdagabb londoni polgár halála.** Londoni távirat jelenti: Ma meghalt London leggazdagabb polgára, *Charles Morison*. Az elhunyt 288 millió korona vagyont hagyott hátra. A hagyatéki illetékek 55 millió koronára rúgnak.

— **Az unitárius istentisztelet programja.** Megírtuk, hogy az aradi unitárius növendékek konfirmáltatása alkalmából *Józan Miklós* budapesti esperes pünkösöd másodnapján urvacsora osztással kapcsolatos istentiszteletet tart. Az ünnepély programját a rendező bizottság a következőképpen állította össze:

1. Pünkösöd első napján, vasárnap este 7 órakor *Józan Miklós* esperes fogadása az állomásnál. 2. Este 8 órakor a Pannóniában étlapszerű vacsora és e közben előértekezlet. 3. Ünnepe másodnapján d. e. 10 órakor istentisztelet és konfirmálás a *Weitzer János*-utcai polgári fiúiskola emeleti dísztermében. 4. Istentisztelet után közös ebéd a *Millenium* sörszalon külön éttermében. 5. Ebéd után *Józan Miklós* esperes látogatása az aradi unitárius híveknél. 6. Junius 1-én délelőtt a növendékek vallástani vizsgáztatása az aradi gimnázium vizsgatermében.

A rendező bizottság ezúton kéri úgy az aradi mint az aradvidéki híveket, hogy minden külön értesítés várása nélkül az esperes fogadásához valamint az előértekezletre, az istentiszteletre és a közös ebédre megjelenni szíveskedjenek.

— **Eljegyzés.** *Békés Gyula*, az Aradon is kedvelt népszerű színművész, a debreceni színtársulat jeles tagja, eljegyezte *Kupferstein Vilma* kisasszonyt, egy debreceni tekintélyes földbirtokos bájos leányát.

— *Kell Manó* cég ajánlja birneves ke Lengveharisnyáit és ruhadisz remekeit. Telefon szám 673.

— **Botrány a kávéházban.** Nagy botrány volt ma, mint fővárosi tudósítónk jelenti, a budapesti *Fiume* kávéházban. A kávéházban reggelizet *Markbreit Imre* mérnök, mikor egyszerre csak odalépett hozzá *Keszler István* építő-vállalkozó és rákiáltott:

— *On Markbreit Imre, aki állandóan üldözi feleségemet levelekkel és más efélével?*

— *A meglepett ember dadogott valamit:*

— *Igen . . . nem . . . nem úgy van . . .*

— *Majd megmutatom én, hogy van.* — szölt *Keszler* és kezét *Markbreitra* emelte. Nagy verekedés támadt erre. *Keszler* vaskos meggyfobotjával hatalmasat ütött *Markbreit* fejére, amire az is ütlegelni kezdte ellenfelét. Egy rendőr vetett véget a verekedésnek. A negyedik kerületi kapitányságra hívta a verekedőket, akiket igazolás után elbocsátottak.

— **Árvaházi ülés.** A városi árvaház igazgató-választmánya ma (péntek) d. u. 4 órakor a városháza tanácstermében ülést tart, melyre a t. tagokat meghívja *Varjassy Lajos* igazg. vál. elnök.

— **Uj háromemeletes palota.** Egyetlenegy háromemeletes ház diszeleg Aradon. A *Tökölitér* és *Forray*-utca sarkán emelkedő *Béka-szárnya* az egyetlen épület, mely az építési szabályrendelet normáinak keretéből kiemelkedve az általánosan megszokott kétemeletes sablontól eltér. Most, mint értesülünk, egy újabb háromemeletes épülettel gazdagodik a város. *Martens Cézár*, a mezőhegyesi cukorgyár igazgatója a *Petőfi*-utca 10. szám alatti házat megvette, az leromboltatja és annak helyén emelteti a háromemeletes palotát. A terveket az építési bizottság fogja felülvizsgálni és dönt az engedély megadása felett.

— **Rejtélyes autómobil szerencsétlenség.** Bécsi távirat jelenti: Nagy feltűnést keltő szerencsétlenség történt Bécsben. Egy ismert bécsi sportférfi, versenyistálló-tulajdonos és földbirtokos ma egy gazdag angol ur feleségével, egy bécsi származású szép asszonnyal, autómobil kirándulást tett Bécs környékén. Az autómobil az országúton egy fához ütődött. A nő fejével előre kizuhant a gépkocsiból és holtan terült el a földön. A sportférfi és a sóffőr nem sebesült meg.

— **Katasztrófa a tűzijátéknál.** Római távirat jelenti: A sardiniai *Jassariban* a tegnapi tűzijáték alkalmával egy bomba felrobbant. A bomba egy öregembernek kettéhasította a fejét, egy asszonynak letépte a lábát és 7 nézőt súlyosan megsebesített.

— **Elítélt áldetektív.** Nagy János aradi eszterháziak teljesen tönkrement. Miután a lábtyűművészetből kikopott, új foglalkozás után nézett és a potyázást találta a legjövedelmezőbb mesterségnek. Beállított többek között az *Ungureán-féle* korcsmába és ott izletes vacsorát, itókat rendelt. Maga mellé kérette a korcsmáros, kinek diszkrétan megsugta, hogy ő detektív és mint ilyen hajlandó jóakaratu pártfogását a korcsmárosra is kiterjeszteni. Ez nem ismerte az aradi detektív testület eme önkéntesen besorozott tagját, gyanút fogott és értesítette a rendőrséget. Ezt a jól bevacsorázott áldetektív megneszelte és mielőtt még a rendőrség megérkezett volna, egy óvatlan pillanatban megszökött a korcsmából. Keresték, kuttatták, de csak a napokban sikerült elcsipni és ma a kihágási bíró, hatósági cím és jelleg bitorlása miatt száz korona pénzbüntetésre, vagy öt napra ítélte. A rabkosztot jobbnak tartván a semmi kosztnál, Nagy János az ítéletben megnyugodott és leüli a büntetést.

— **Szerbiai katonaszökevények kitiltása.** A szerb háborusok idején Magyarországra szökött szerbiai katonák kitiltása egyre tart. Így legújában tizenhárom szerbiai katonaszökevényt tiltott ki a belügyminiszter Délmagyarországból, nevezetesen *Temes*-, *Torontál*-, *Krassó-Szörény*-, *Bácsbodrogvármegyék*, továbbá *Versec*, *Zombor*, *Ujvidék*, *Szabadka*, *Pancsova* és *Baja* városok területéről. A kitiltott katonaszökevények a következők: *Dragics István* 22 éves pokedini, *Sztojanovics Sztojan* 22 éves kragujeváci, *Nikolics Milán* 22 éves belgrádi, *Miletics Sztojin* 21 éves izvericai, *Velimirovics Mili-voj* 24 éves miloseváci, *Adrics Milos* 22 éves badanyói, *Manojlovics Vladimir*, *Bajics Tódor*, *Beratyevity Miladin* 27 éves drenoveci, *Szávics Vladimir* 21 éves szvilajnicai, *Sztojkovics Vaszilie* 25 éves velikaplanai, *Sztankovics Lyubiszav* 23 éves szvilajnicai, *Miloszavlyevics Jeremia* 25 éves rakincei születésű katonaszökevény. Ezek a kitiltások élénk képet vetnek a háborus Szerbia akkori katonai viszonyaira s a nagy „harcvágyra”.

— A vihar pusztításai. A csaknem naponkint megismétlődő vihar nagy pusztításokat visz véghez. Csanádmegyében tegnap és ma a villám sok helyen lecsapott. — *Makóról* ezt jelentik: Ejjel itt nagy vihar dühöngött. A villám kétszer egymásután beütött a közkórház járványos osztályába. A betegek közt nagy pánik támadt. Rémülve ugráltak ki ágyaikból és menekülni igyekeztek. Csak nagynehezen lehetett a betegeket megnyugtatni. A villám az épület tetejét és az összes világítási és telefonvezetékét teljesen elpusztította. — *Csanádpalota* községben három helyen is lecsapott a menykő. Először *Biró István* tanyáján gyújtotta fel az istállót s három ló 3.000 korona értékben elpusztult. *Pál Péter* házat a villám teljesen elhamvasztotta. — Az *Acsev. palotai* órháza mellett is lecsapott a villám s *Barta* úrt könnyebben megsebezte.

— Halálos szerencsétlenség. A *Petőfi-utca* 10. számú házat, mely *Martens Cézár* mezőhegyesi cukorgyári igazgató tulajdona; *Horváth József* kőművesmester bontatja le. A törmelék-téglát az udvaron helyezték el, még pedig úgy, hogy falszerűen, hat méter magasságban rakták egymás fölé a téglát. *Bozó János* és *Makán János* munkavezetők utasítására a munkások az ingadozó téglarakás közelében dolgoztak. Ma délután eddig még ki nem derített okból a téglarakás bedől és maga alá temette *Ábrahám György* napszámost. A szerencsétlenül járt munkás súlyos sérüléseket szenvedett és a kórházba szállítás után rövid időn belül kiszervezett. A hatóság részéről *Virágh Lajos* főmérnök és *Kovács Antal* ügyeletes rendőrhadnagy jelentek meg a katasztrófa színhelyén és a főmérnök javaslata alapján a rendőrség betiltotta a munka folytatását. Egyben megindult a bűnügyi nyomozás, melynek feladata az, hogy megállapítsa, kit terhel a felelősség?

— Uj életpálya a művelt osztályhoz tartozók számára. A magyar állami gyermekvédelem, ez a külföld által ismételt mintaszerűnek elismert magyar kulturális intézmény, hatalmas fejlődésében újabb fontos lépéshez jutott. A magyar állam által idegen családban gondozott 50.000 gyermek fölött eddig a felügyeletet a község orvosa mint telepörvos, a község társadalmából alakult telepbizottság és a központból kiküldött orvosok gyakorolták. Minthogy az ellenőrzés a családban nevelés rendszerének főtényezője, *Andrássy Gyula* gróf belügyminiszter elhatározta, a községekben családoknál elhelyezett gyermekek hathatósabb ellenőrzésére művelt osztályhoz tartozó nőket (főleg tanító- s óvónőket) mint telepfelügyelőnőket alkalmazni. A telepfelügyelőnő a gondjaira bízott gyermekekkel egy faluban lakik. A szellemi és testi fejlődésére felügyel, sőt azt irányítja is. Ügyel, hogy a nevelőszülő a gyermek szülője és ne mostoha szülője legyen. Minthogy a telepfelügyelőnők kell, hogy a gyermek gondozásáról és esecsemő táplálásáról és az állami gyermekvédelem szervezetről tiszta és modern fogalmakkal bírjon, a belügyminiszter elrendelte, hogy a telepfelügyelőnői állásra pályázók az aradi állami gyermekmenhelyben elméleti és gyakorlati tanfolyamot tartoznak végezni, melynek sikeres befejezése adja meg a képesítést az állásra. A tanfolyamot az aradi állami gyermekmenhely igazgatófőorvosa *Leitner Ernő* dr. vezeti, aki a folyó év június hó 15-én kezdődő tanfolyamra jelentkezéseket elfogad. A felvételre jelentkezők kérvényüket június hó 8-ig, az iskolai és erkölcsi bizonyítványokkal felszerelve küldjék be. A tanfolyam ingyenes és a jelentkezők esetleg ingyenes ellátásban is részesülhetnek.

— Egy kereskedő bünei. Szegedről jelentik: Az egész város közönsége nagy meglepetéssel értesült *Lusztig L. Lajos* szegedi kereskedő eltűnéséről. Az esetet széles körökben s most már hivatalos helyen: az ügyészségen és a rendőrségen is tárgyalják. Holnap pedig a város tanácsa foglalkozik *Lusztig Lajos* esetével. *Turóczy Mihály* dr. főügyész előterjesztést tett a tanácsnak, hogy miként kell a város követeléseit az eltávozott szerencsétlen ember hagyatékából behajtani. Az ügyészségre is érkezett újabb feljelentés *Lusztig* ellen. Családja különben okvetlen hazavárja *Lusztigot*, akiről különféle hírek keringenek. A közeli napok hihetőleg teljes világosságot vetnek *Lusztig Lajos* homályos ügyére. *Lusztig L. Lajos* ellen a mai napon sikkasztás és betöréses lopás miatt *Löwinger Illés* szolnoki földbirtokos és háztulajdonos megbízásából *Láncki Jenő* dr. budapesti ügyvéd bünvádi feljelentést tett. A szegedi rendőrkapitányság elrendelte *Lusztig* ellen az elfogató parancs kibocsátását az ügyvéd kérelmére és rögtön táviratozott a budapesti főkapitánysághoz. A feljelentés oka az, hogy a *Lusztig Testvérek* cég birtokában lévő összes üzleti tárgyak, hordók, borok *Löwinger Illés* kizárólagos tulajdonát képezik és azokat csak használatul adta át *Lusztignak*. Ugyancsak *Löwinger Illés* tulajdonát képezik a *Domaszéken* lévő hordók és borok is, melyeket használatul sem adott át *Löwinger Illés* *Lusztignak*, esupán kilátásba helyezte, hogy ha *Lusztig Lajos* 17.000 korona tartozását kifizeti, ezen tárgyakat tulajdonába adja. Ezek dacára *Lusztig Lajos* a *domaszéki* pincéken lévő *Löwinger Illés* cégtáblát leszaggatta, a zárt eltávolította és az ott lévő tárgyakat eladta. *Löwinger Illés* bűnügyi zárlatot kért az összes ingókra és a per megindításával *Láncki Jenő* dr. budapesti ügyvédet bizta meg.

— Ha nagyon olcsón óhajt vásárolni, keresse fel *Náder Lajos* női- és férfi divatárúüzletét *Andrássy-tér* 20. sz.

— Elhizás ellen időnk legtekélyesebb gyógyszerköze hazánk természeti kincse, az egész világon elismert *Ferenc József*-keserűviz. Kiválóan alkalmas otthoni — a rendes foglalkozást meg nem zavaró — rendszeres használatra. Mint naponkénti adag elegendő: reggel éhgyomorra egy pohár felmelegítve.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek és Weisznál.* 171

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradvárosi társaskör e hó 26-án d. u. 6 órakor tartotta rendes havi választmányi ülését, a választmányi tagok nagy érdeklődése mellett, a tárgysorozatot *Réka József* társelnök tárgyalta le. Az idei szezonban a kör nyári (*Széchenyi-u. 5.*) helyiségében teke- és tennis házi versenyek fognak rendeztetni. Uj tagokul egyhangulag felvételtek:

Momák Döme dr. ügyvéd, *Tabakovits Emil* építész, *Lautner János* tanító, *Németh János* ny. színész, *Trux Béla* kir. dohánybev. tisztartó. *Neubrun Jenő* törv. irnok, *Cziráky Alajos* katonaszabó, *Egri Gyula* m. kir. állatorvos, *Molitorisz Gusztáv* államv. felügyelő, *Keppich Jakab* dr. orvos, *Nagy Sándor* országgy. képviselő, *Székely Károly* vasuti tisztviselő, és *Géza* m. államv. főellenőr, *Nagy Barnabás* p.-ügyigazg. titkár, *Weinberger Ferenc* ékszerész, *Budánovits Mátyás* m. kir. adóh. gyakornok, *László Béla* ügyvéd-jelölt.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ *Indulatos gyógyszerész.* Pár hónappal ezelőtt *Platty* orosházi gyógyszerész arról értesült, hogy fiát az orosházi polg. isk. igazgató felfofozta. Rögtön felkereste az igazgatót, kérdőre vonta a pofozkodás miatt. Az igazgató kijelen-

tette, hogy a hir valótlan. A vita hevében az igazgató durva megjegyzést tett a gyógyszerész fellépésére, amire *Platty* az igazgatót tetteleg bántalmazta. Az orosházi járásbírószág *Plattyt* 40 kor. pénzbüntetéssel sújtotta, a gyulai kir. törvényszék, mint felebbezési bíróság az I. bíróság ítéletét helybenhagyta, de a büntetés végrehajtását a büntető novella 1. §-a alapján felfüggesztette. Az ítélet jogerős.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

— Szalonna-tárház Aradon. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület, szociális szempontból, különösen a gazdasági eselédek és munkások élelmezése szempontjából sikeresen oldotta meg a sertésszalonna eltartása és forgalomba hozatalának kérdését. Tudvalevően a szalonna igen nagy szerepet játszik a mezőgazdasági munkásnép élelmezésénél s különösen az Alföldön, alkalmas hűtőház és raktár hiányában e nagyfontosságú élelmicikk eltartása a nyári munkaidőre teljesen problematikus volt. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesületnek *Vásárhelyi József* elnök kezdesére és *Keller Iván* ügyvezető-igazgató beható tanulmányozásai után az egyesület kebelében alakult fogyasztási szövetkezet utján sikerült egy raktárház létesítésével e kérdést megoldani. *Keller Iván* igazgató az elért sikertől indítatva, a tárház fejlesztésének tervét most készíti elő, amennyiben a tárház évi forgalma meghaladta a tíz vagon rakományt s ma már nemcsak az alföldi gazdaságok részére, de külföldi exportra is képes dolgozni. Az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület e sikeres kezdesét a többi alföldi gazdasági egyesületek is követni fogják.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 27.

Kínálat, vételkdv gyenge, 6 ezer métermázsza 10 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Dél zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1909. júliusra	7.92—7.93	7.91—7.92
Tengeri 1910. májusra	7.11—7.12	7.09—7.10
Buza 1909 októberre	13.00—13.01	13.00—13.01
Rozs októberre ...	10.03—10.04	10.05—10.06
Zab októberre ...	7.61—7.62	7.60—7.61

Zárul 3 órakor.

Osztrák hitelrészvény ...	649.25
Magyar hitelrészvény ...	754.50

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Május 27. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérip; közep páronként 400—401 kilogrammig terjedő súlyban — fillérip; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 144—146 fillérig; fiatal közep páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 145—146 fillérig.

Sertéslétszám: május hó 22. napján volt készlet 26.000 darab, május 25. napján felhajtott 430 darab, május 26. napján elszállított 148 darab, május 26. napjára maradt készletben 26.882 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— Május 27. —

Fehér Kereszt szálloda. Deutsch Mór utazó Budapest. — Steiner József utazó Budapest. — Zerkovitz Lajos fakereskedő Budapest. — Sebők Miksa utazó Temesvár. — Kovács Ignác utazó Világos. — Fried Ferenc utazó Budapest. — Gáspár Armin utazó Budapest. — Bogyanszky Lipót kereskedő Galgóc. — Raab Rezső utazó Bécs. — Kiss Nusi felirónó Szeged. — Sebő Gyula utazó Budapest. — Bruchsteiner Rezső gyáros Budapest. — Freiheiter Henrik utazó Budapest.

Központi szálloda. Szilárd Ferenc utazó Budapest. — Winkler Ernő utazó Budapest. — Böhm Sándor bányakezelő és neje Paulis. — Dömötör

Sándor dr. ügyvéd Budapest. — Fels Miksa utazó Bécs. — Horváth Jenő utazó Bécs. — Balog Ignác utazó Budapest. — Sommer Mór utazó Budapest. — Bogáts József utazó Kolozsvár. — Dvoratsék Gusztáv utazó Beél. — Löbl Izidor magánzó és neje H.-Dobra. — Mahrer Ottó utazó Budapest. — Deutsch Miklós utazó Ujpest.

Vass szálloda. Sztajszits Milica tanítónő Szt.-Péter. — Popov Szimeru lelkész Szt.-Péter. — Pavloó Velimir és neje Nagyszentmiklós. — Vidioski György földész Battonya. — Gargya Béla gyógyszerész Battonya. — Bajkán György utazó Gyula. — Mijatov Koszta tanító Széffél. — Kurt Koszta földmivelő Battonya. — Petkov Milán földész Szt.-Péter. — Petrov Andria földbirtokos Szóregyh. — Popovits Radován földbirtokos Szóregyh. — Nagyvinszky István tanító Nagyszentmiklós.

Pannónia szálloda. Karanovits György papjelölt Budapest. — Setyerov Péter tanító Deszk. — Fekete Gyuláné kereskedőné Zenta. — Löffler Adolfné kereskedőné Zenta. — Szviresevity Kristóf tanfelügyelő Temesvár. — Rajky Mihály k. tanító Dombegyház. — Gules Vince tanító Sajtény. — Trilts Antal utazó Budapest. — Zsupunsky János birtokos Varjas. — Muzsik Mihály fodrász Arad. — Osán Lászlóné magánzó Budapest. — Özv. Klank Ernőné hivatalnokné Versec. — Glává György lelkész Lazur. — Jancu Aurél lelkész Zaránd.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Nagy sport musor.

Musor 1909. május 23-án, péntek:

1. Főúri pólojáték. — 2. Kacsavadászat a velencei tavon. — 3. Turisták. — 4. Zergevadászat. — 5. Nagy automobilverseny. — 6. Liverpooli akadályverseny 1909-ben. — 7. Zeppelin gróf felszállása. — 8. Katonai sportok Svédországban. — 9. Kepek a budapesti jegypályáról. — 10. Téli sportok a Tátrában. — 11. Japán akrobaták.

Előadások délután 6, fél 8, és 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a ca. éskir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukraszda.

NYILTTÉR.*

Értesítés.

Mint hogy Aradon több hasonló nevű cég — bár más szakmából — is létezik, tisztelettel kérem nagybecsű veendőmet és a nagyközönséget, úgy cégeimet, hogy kézbesítési késések elhárítása céljából mindennemű levelezéseket, pénzküldeményeket stb.

Braun Miksa

ruhaáruház címzéssel szíveskedjenek ellátni. Telefon 577.

Teljes tisztelettel:

Braun Miksa,

férfi ruhakereskedő.

2218 Arad, gróf Nádasdy-palota.

[Szivarka hüvelyek nagy választékban.]

Zrinyi-utca 1. sz. ház

(Vadászkürt vendéglő helyiség) folyó hó 29-én délután 3 órakor az aradi kir. törvényszék árverési termében megtartandó nyilvános birói árverésen eladásra kerül. Bővebb információval szolgál **dr. Vajda Iván ügyvéd,** vb. Nagy Lajos tömeggyógyászok. 2:06

Naponta többször frissen pörkölt kávé

fűszer és illatszer KÁROS

SZAGÁTÓL mentesen

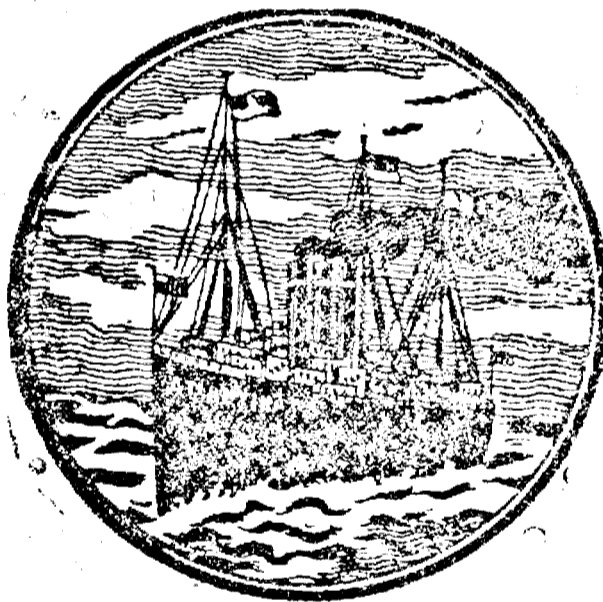
Csakis az

Atlantika

kávé és tea behozatálnál

kapható. 421

Villanyüzemű kávépörkölőnk működésben látható a kirakatban.

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.
Városi és megyei telefon 609.

zel gyomor, vese, hólyag és
bélbántalmahnál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.

KAPHATÓ: Nagy Farkas
és Fejér Gyula cégeknél
5841 Aradon.

Uj. Uj! Uj.

Ujítás.

Van szerencsém a m. t. közönség szíves tudomására adni, hogy

80.000 kötetes kölcsönkönyvtáram

kiegészítésül a mai napon

ujdonsági osztályt

létesítettem. Ez új osztályt olyképen fogom vezetni, hogy az eddigi szokástól eltérően, mely szerint kölcsönkönyvtáramba ujdonságokat csak 5—10 példányban soroztam be, ez újítás létesítésével a mai naptól kezdve **minden ujdonságot 15—20 példányban** fogom ez új osztály révén az olvasó közönség rendelkezésére bocsátani. **Céлом, hogy ezáltal a legmesszebb menő igényeknek is eleget tehessek és megszüntessem azt a panaszt, mely szerint egyes ujdonságokra az olvasó közönségnek néha túl sokáig kellett várakoznia.**

Ez új osztály létesítésével lehetővé tettem azt, hogy azok olvasási igényei is teljes mértékben fognak kielégítést nyerni, kik — saját könyvtáruk lévén — csupán ujdonságok olvasására szorítkoznak.

Egy további lényeges kedvezményes eljárást pedig ezzel kapcsolatban egyidejűleg azzal honosítottam meg, hogy az egy-két hónap múlva forgalomból kikerülő ujdonságokat, amelyeket ugyanis bekötetlen állapotban adok olvasásra, megvételre mélyen leszállított árban bocsátom a m. t. közönség rendelkezésére. Így bárkinek módjában álland, könyvtárát a legújabb és legjelesebb, jó állapotú művekkel olcsón szaporítani.

Ugyanezen újítást

zenemű-kölcsönző intézetemre is kiterjesztettem.

Ez új vállalatához a m. t. közönség szíves pártfogását kéri, — kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyvkereskedő

ARADON, Andrassy-tér 20. sz.

(Fischer Eliz-palota.)

Telefon szám 885.

Allandó gyors és gépirási tanfolyam

Uj kurzus négy óra terjedőleg. Megnyilik **junius 1-én** kiváló tanerő vezetése mellett. **Beiratkozás naponta!**

Mindennemű gépirási és kőszorosítási munka elvállalása! Nagy írógépkellék-raktár a legjobb minőségben. — Író- és számológép javító műhely. 2081

ZIFFER és MOLNÁR

Összes írógép műszaki intézete.

ARAD, Szabadságtér 16. szám.

Domány-palota.

Telefon 513.

Parket viasz és pasta
tükörfényes parket nyeléséhez.

MOLYOK ELLEN

LEGBIZTOSABB SZER A
VOJTEK ÉS WEISZ-FÉLE

ÉVEK ÓTA KIPRÓBÁLT

MOLYPUSZTÍTÓ

— 50, 1.—, 2.— KORONÁS
EREDETI DOBOZOKBAN.

LEGUJABB FRANCIA ILLATSZER UJDONSÁGOK, HÖLGYPOROK, SZAPPANOK, FOGPOROK, FOGCREMEK, FOGVIZEK, FOGKEFÉK, !!!! SZIVACSONK, stb. NAGY RAKTÁRA. !!!!

201

Árlejtési hirdetmény.

A lippai esperességben fekvő Kísszentmiklós község gör. kel. roman templomának renoválása céljából készült és az aradi gör. kel. egyházmegye főtitkárának Szentszékének 2871—1909. sz. a. kelt határozatával jóváhagyott terv és költségvetés alapján, ezzel árlejtési hirdetmény tüzetik ki 5823 kor. 70 fillér kikiáltási árral. Az árlejtés Kísszentmiklós községben a fakerti iskola helyiségében 1909. június hó 6-án délután 2 órakor fog megtartatni.

Feltételek:

1. Árlejtők az árlejtés kezdetén a kikiáltási ár 10 százalékát bantpénz gyanánt készpénzben avagy elfogadható érték papírban tartoznak letenni.

2. A terv, a költségvetés és az árlejtési feltételek Kísszentmiklós község leké-zi hivatalánál tekinthetők meg.

3. A község fentartja magának azon jogot, mely szerint a pályázók közül azon vállalkozót alkalmazza, a kiben legnagyobb bizalma lesz.

4. A szerződés aláírás után, a vállalkozóra nézve azonnal — az egyház községre nézve csakis a Szentszék jóváhagyása után válik jogerejűvé.

5. Az árlejtőknek nincs joguk ahhoz, hogy az árlejtésen való részvételük által felmerült költségei visszatérítését követeljenek.

Kísszentmiklós, 1909. évi május hó 27-én.

Marsau Péter,
gör. kel. lelkész, elnök.

14007/1909.

Hirdetmény.

Miután a közadók kezeléséről szóló 1888. évi XLIV. t.-c. 39. §-a értelmében a folyó évi II. negyed adórészlet esedékességének határideje már lejárt, az adózók ezenel hirdetményileg is felhivatnak, hogy a folyó évi II. negyed adórészletet most már a kereskedelmi kamatok s esetleg intési díjjal együtt, nemkülönbben már szintén esedékes ipartestületi díj, egyházi adó illeték, visszabályozási költség, hadmentességi-díj, utadó és csatornázási költség tartozásait és munkás betegsegélypénztári hozzájárulásait azonnal fizessék be, mert ellenkő esetben a régibb díj- és adótartozásait azonnal, a f. évi II. negyed adórészlet pedig május hóban a késedelmi kamattal együtt végrehajtás utján s a végrehajtási díjak felszámítása mellett fognak behajtatni és pedig oly módon, hogy a II. negyed adórészletre nézve május hó 24-től

kezdve a zálogolás fog megejtetni s amennyiben ennek dacára az adó- és hadmentességi-díj és egyéb hátralék járulékaival együtt a zálogolás foganatosításától számított 15 nap alatt nem törlesztetnék, a lefoglalt ingók nyilvános árverésen el fog adatni.

Aradon, 1909. évi május hó 1-én.

A városi tanács

10—1909. mg.

Hirdetmény.

Azon határidőül, mely alatt a 296—1894. pm. sz. rendelet 5 pontjának megfelelőleg a városi legelőkre beiratott szarvasmarhák és lovak után esedékes legeltetési és pásztordíjak befizetendők, f. évi április 26., 27., 28., 29. és 30. napjait kitűzzük.

Arad, 1909. április 22.

A városi tanács.

Tyúkszemétől

mindenkéi megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ara egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Láb és kézizzadás

azonnal és teljesen elmúlik, ha az izzadó részeket „Peppo“-val ecseteljük. A mirigyeket kiszáritja, a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. — Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.

Poloskák

kiirtása a legmegfelelőbb módon és teljesen „Phenolsav“-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, a poloskáknek még a petéit is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül egyszerű. — Egy üveg ára 70 fillér.

Hajvesztő

„Depillor“. E csodahatásu szerrel minden oly helyről, ahol a hajnöves alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ara utasítással együtt 1 korona. 191

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „NITER“, a világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Kramarovich József

börönd- és bördisműáru üzlet
ARAD, SZABADSÁG-TÉR 3. SZ.

Saját készítményű börendők mindenféle kivitelben, egy kicsinybeni és nagyban eladás. Női kiegészítők a legfinomabbtól a legolcsóbbig, továbbá pénz, dohány, belsőtárcák, iskolatáskák dus választékban. Javításokat jutányos áron eszközölöm.

1814

APRO HIRDETÉSEK.

Kiadó

egy nagy saroküzlethelyiség (jelenleg Färber fűszerüzlet) 1910. május 1-től. Bővebbet Hunyadi-u. 1. háztulajdonosnénál. 2004

Champion

Confetti, világposta levelezőlap legolcsóbban beszerezhető Ingusz I. és fia könyvkereskedésében Arad, főútlek Andrassy-tér 16, fioküzlet Weitzer János-utca. Városi és megyei telefon 517. 173

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petöfi-u. 7a. — Telephon 199. sz. 1292

Fényképeszeri cikkek.

Bármily gyártmányú fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképeszeri lencsék bármely minőségben, s az összes fényképeszeri kellékek és újdonságok rendkívül előnyárban. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképeszeri cikkek gyári rak-tára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánatra ingyen. Vidéki rendelésekhez részletés használati utasítás és újdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45. sz. 2104

Csinosan butorozott

szoba kiadó Lipót-utca 6. 2199

Felső ruha varráshoz

kitűnően értő varrónő házakhoz ajánlkozik napi 2 koronáért. Lipót-utca 6. 2190

Papírkalapotnak

legalkalmasabb kreppapírok nagy választékban igen olcsó árban. Vizsgalapok jó minőségben és igen jutányosan kaphatók. Irodai cikkek legkedvezőbb beszerzési forrása. Névjegyek és nyomtatványok azonnali elkészítése. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése Aradon. 262

Mandl Károly

szita és rosta készítő Vörösmarthy-utca 8. (színházzal szemben) 2210

Házasság céljából

vidéki 28 éves kereskedő, ki 20000 korona fekvő vagyonnal bir, 18—22 éves intelligens jó modoru keresztény leány ismeretséget keresi, kinek legalább 10—12000 korona hozománya van. Leveleket teljes címmel s lehetőleg fényképpel a kiadóba kérek „Jó férj” jelige alatt. Discretio becsület szó mellett biztosítva. 2174

Keresek

alkalmas föl szintes lakást kerttel, esetleg udvarral, megfelelő esetén egész évre is kiveszem. Cim a kiadóban. 2220

1909. V. 1165/1. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1909. V. 1165/1. számú végzése által a medgyesi takarékszövetkezet és előlegezési egyesület jelentkező végrehajtató javára 500 K. és 200 korona tőke és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le és felül foglalt és 1895 koronára becsült butorok és egyebekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínen, vagyis Aradon, Tökölly Imre-utca 2. sz. leendő eszközlésére 1909. évi június hó 3-ik napjának délután 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-nel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatul fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1909. évi május hó 17 napján.

Györfly Arnold,
bírószági végrehajtó.

2217

5205—1909. kb.

Hirdetmény.

Arad szab. kir város rendőrkapitány-ága által hatóságilag közhírré tétetik a magy. kir. belügy-ministerium 19456—881. sz. intézkedéssel jóváhagyott gabonavásári szabályrendelet 3. §-a alapján, hogy azon gabona kereskedők, kik a gabona mérlegelését saját mérlegeiken szándékoznak eszközölni, az csak azon esetben engedtetik meg, ha az utolsó évben hitelesített, törvényes súlyokkal ellátott tizedes mérleggel bírnak; a mely tizedes mérlegben a kengyelek, a nitelesítési bélyeg megsértése nélkül az élekről lehetők, esetleg elmozdíthatók ne legyenek.

Ennélfogva felhívom az érdekelteket, hogy mérlegeiket f. évi május hó végéig annál inkább is hitelesítsék, mert ellenkező esetben a fentebb hivatkozott § értelmében az 1879. évi XL. t.-cz. 136. §-a alapján büntetetté fog-nak.

Arad, 1909. évi április hó 18. án.

Sarlot,
tőkapitány.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy az Arad, Szent Pál-utca 10. szám alatti kávéházat újból saját vezetésem alatt

„Erdélyi kávéház”

név alatt június hó 1-től átveszem és június 5-én déli 1 órakor

megnyitom.

Főtörekvésem, hogy igen tisztelt vendégeimet minden időben tisztán kezelt italok és hideg ételekkel ellássam.

Hideg buffet!

Pontos kiszolgálás.

Szives pártfogást kér kitűnő tisztelettel

Fülöp Károly, kávé.

2210

Permelező javítások elfogadatanak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyártáron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbítottatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyo szelepekkel. Közönségeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéseért 8 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységű csavarok és a legjobb minőségű belső gummirozott kendercsövek a legolcsóbb áron.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott tüzi fecskendő szivattyu készítő.

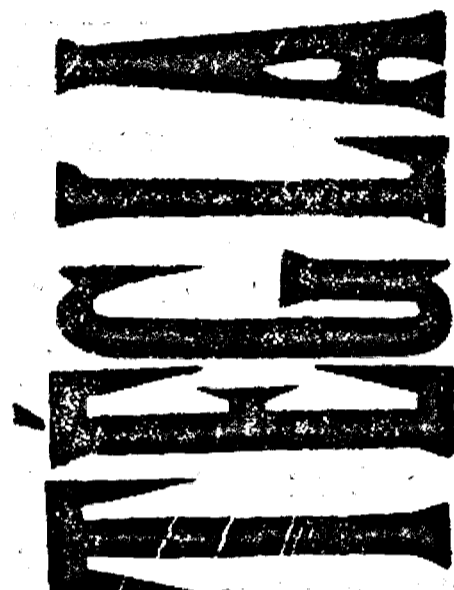
Arad, Rádoczi-utca 27. sz.

Messer Illés

mosó és vasaló intézete Aradon, Bocskay-tér 3.

(Nagy Tökölly-ház.)

Kívánatra házhoz me-gyek és hazaszállítók.

Pollak Sándor

körkemence téglagyárban

Miklós

Gyári telefon 515. Városi telefon 206. Lakás: Erzsébet-körut 37.

Az aradi m. kir. pénzügyigazgatóságtól.

16483—I—5—1909.

Sertéshizlaló eladás.

Az aradi pénzügyigazgatóság az Acél-féle sertéshizlaló épület anyagát

1. évi június hó 18-án délelőtt 10 órakor a helyszínen

nyilvános árverésen eladja.

Tudakozódhatni a pénzügyigazgatóságnál. 2211

Nagymennyiségű

pléh-pánt

és

maculatura

jutányos áron

eladó.